

Informatie- en opinieblad
van de Rijksuniversiteit
Limburg

1ste jaargang
nummer 7

6 mei 1981

pagina 5

Onderzoek

In deze aflevering van Observant het eerste van een reeks artikelen over het onderzoek aan de Rijksuniversiteit Limburg. Hoe wordt de uitoefening van deze hoofdtaak ter hand genomen, wat zijn de doelstellingen en kun je zeggen dat de resultaten daaraan beantwoorden? Volgende keer nog meer.

pagina 11

Patiënten

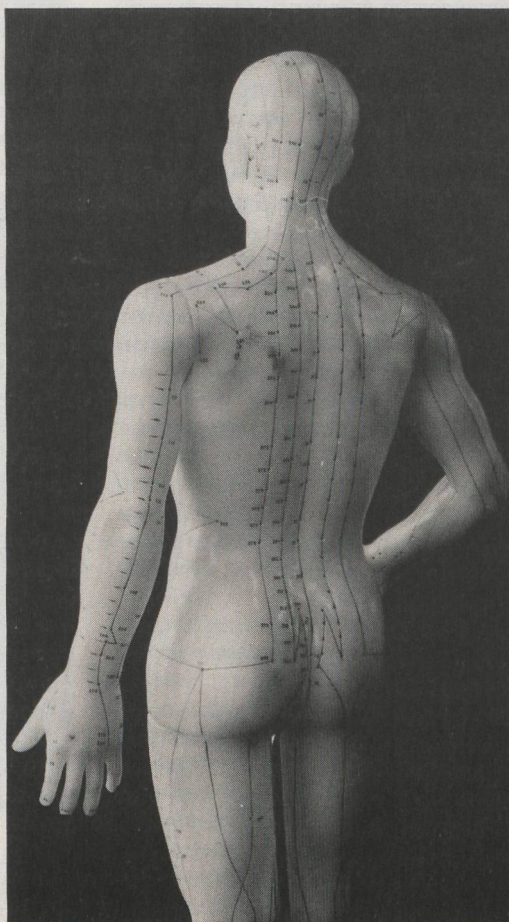
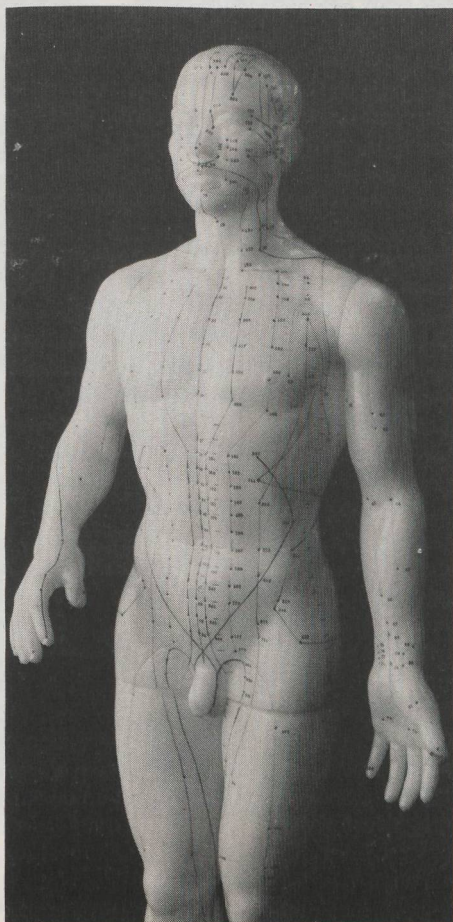
Ze zouden meer moeten meespreken over hun gezondheid én over hun gezondheidszorg, die veel te veel in de exclusieve handen is geraakt van professionele hulpverleners en kritiekloze bestuurders. Patiënten en hulpverleners hebben immers samen belang bij een goede zorg. De Algemene Vereniging tot behartiging

van Patiëntenbelangen timmert hard aan de weg om de inbreng van de gebruikers van het systeem op een hoger plan te brengen. Een interview met twee bestuurders van de succesvolle Maastrichtse afdeling.

pagina 13-19

Het alternatieve antwoord

De tekorten van de officiële geneeskunde worden door de opmars van de alternatieve genezers duidelijk blootgelegd. Waar liggen die tekorten en bieden de alternatieve genezers mogelijkheden om ze op te heffen? Dat zijn de centrale vragen in drie artikelen: 'Officieel en alternatief' van Paul Thung, 'De alternatieve geneeswijzen na het rapport Muntendam' van Piet Kerkhof en een interview met Tijn Nieuwlands, acupuncturist én student medicijnen.

NEP - ARTS

Gezondheidszorgend Nederland werd onlangs opgeschrikt door het bekend worden dat een niet tot medisch handelen bevoegd persoon gedurende een aantal jaren de geneeskunst had uitgeoefend. De berichtgeving in de kranten deed in ieder geval vermoeden dat het medisch wereldje op haar grondvesten stond te schudden; omschrijvingen als nep-arts, fatale fouten, niet-competent en dergelijke maakten duidelijk dat er toch wel iets afschrikwekkends aan de hand was. De feiten zijn intussen voldoende bekend: iemand is indertijd met zijn studie geneeskunde begonnen en haakte om onduidelijke redenen na twee jaar af. Door nog steeds onopgehelderde oorzaken slaagde hij er echter in om zich in te laten schrijven voor de specialistenopleiding tot radioloog, die hij met goed gevolg afsloot, waarna hij gedurende 9 jaar in samenwerking met andere artsen het beroep van radioloog uitoefende. Deze mijnheer had dus nooit zijn arts-examen gedaan en was dus wettelijk ook niet bevoegd om als arts werkzaam te zijn. Juist de berichtgeving in de kranten gaven mijns inziens een uiterst onplezierig tintje aan de hele zaak, door de grotendeels negatieve benadering ervan. Als je het geheel even los ziet van allerlei emotionele aspecten, komen er een aantal vragen op die je ook zou kunnen stellen in de discussie rondom het examenreglement. Eén daarvan is of je werkelijk staande kunt houden dat iemand die er in slaagt om een waarlijk toch niet lichtvaardige opleiding tot radioloog te volbrengen, en vervolgens gedurende een groot aantal jaren zijn werk doet zonder dat zijn directe collega's ooit twijfels hebben gehad ten aanzien van zijn deskundigheid, en zonder dat tot nu toe is aangetoond dat de betrokkene ernstige fouten heeft gemaakt' een nep-arts is, of dat hij incompetent is, enkel en alleen omdat hij jaren geleden een bepaald papiertje niet gehaald heeft. Er is een zekere overeenkomst met de discussie over het evaluatiesysteem van de faculteit der geneeskunde. Wat is de waarde van een ooit op een bepaald moment afgelegde proeve van kennis of bekwaamheid? Wordt je competentie tot het uitoefenen van een beroep voor altijd gegarandeerd door een momentopname, ongeacht hoe gedateerd die opname is en ongeacht wat er zich in de tussen-

liggende tijd allemaal heeft afgespeeld? Ben je gegarandeerd en voor altijd een goed chauffeur als je maar eenmaal je rijbewijs op zak hebt? De praktijk wijst wel uit dat dat zeker niet het geval is. Natuurlijk kun je dan stellen dat je als chauffeur niet die verantwoordelijkheid hebt als een arts. Nog afgezien van de vraag of dat wel zo is, geldt deze verantwoordelijkheid zeker net zo sterk voor bijvoorbeeld de buschauffeur die met zijn touringcar vol mensen door de Oostenrijkse bergen rijdt. Zijn bekwaamheid wordt niet bepaald of hij indertijd ooit verder is gekomen dan zijn rijbewijs B-E, maar of hij voldoende ervaring en de juiste mentaliteit heeft en zich bewust is van die verantwoordelijkheid, die hij heeft voor de mensen die toch direct afhankelijk zijn van de manier waarop hij zijn werk doet. In de gedachtenwisseling over de evaluatie van de student zijn er ook partijen die grote waarde hechten aan formele toetsingsmomenten. Los van de vraag of en hoe zinvol zo'n toetsing is, is inmiddels wel duidelijk dat een getuigschrift in wezen nooit een lange-termijngarantie is voor een bepaalde bekwaamheid, evenals dat het ontbreken van zo'n getuigschrift per definitie de afwezigheid van die bekwaamheid bewijst. Merkwaardigerwijs geven zulke papieren nu juist wel de wettelijke grond om iets met die bekwaamheid te kunnen doen. Natuurlijk houdt de noodzaak om te studeren en je de laatste ontwikkelingen eigen te maken niet op bij het behalen van een diploma, maar dat wordt nu helaas niet door het diploma of getuigschrift afgedwongen. Een diploma geeft hoogstens aan dat je geacht moet worden in staat te zijn om die voortdurende bijscholing ook uit te voeren. Ik denk echter dat een goed opgezet onderwijssysteem daarvoor veel betere garanties biedt en het Maastrichtse onderwijssysteem heeft alle mogelijkheden in zich om te maatschappij te garanderen dat de door Maastricht afgeleverde arts over die bekwaamheden beschikt om een goed arts te blijven. Formele toetsingsmomenten en examens kunnen in het onderwijssysteem een functie vervullen, maar een overdreven belang hechten aan zulke momenten of de illusie hebben dat daarmee iets gegarandeerd wordt, is onrealistisch en leidt de aandacht af van werkelijk belangrijke zaken.

K. R.

Om beter op actuele gebeurtenissen te kunnen reageren heeft de redactie van *Observant* besloten haar aandacht voor het universitaire gebeuren te verdelen over verschillende werkerreinen, die voortaan speciaal door een of meer radakteuren gevolgd worden. Voor twee terreinen konden we nog geen korrespondent vinden. Daarom zoeken wij belangstellenden voor de functie van

Korrespondent(e)

met speciale belangstelling voor de Algemene Fakulteit of de landelijke ontwikkelingen op gebied van het Hoger Onderwijs.

Inlichtingen bij de redactie, toestel 319 of 309.

observant

(voorheen Maffius).

Maandelijks versijnd informatie- en opinieblad van de Rijksuniversiteit Limburg, uitgegeven door de Stichting Maffius.

Redactieadres:

Tongersestraat 53, kamer 304
6200 MD Maastricht
Tel.: 043-888319 of 888309
(doorkiesnummer).

Stichtingsbestuur:

Gerard Majoor (voorzitter), Loes van Bentem (secretaris), Leo Leunissen (penningmeester), Jan Pas, Kees Ruissen.

Redactie:

Ton Hamelers, Jacques Herraets, Richard Janssen, Jan Meijers, Jo Ploum, Kees Ruissen, Maurice van der Sangen, Els Schoenmakers, Kees Schröer, René Verspeek, Ger van der Vusse, Edith Goppel.
Medewerkster: Margot Krijnen
Adviseur: Joep Offermans.
Grafische vormgeving: Guus van Rooij
Foto's: Koen van der Gugten, Hans van Dijk, Denise Claessens.
Tekeningen: Pascal Oost, John Pex, Chris Voskamp.
Druk: Leiter-Nypels BV, Maastricht

Observant 8 verschijnt 29 mei.

External review committee: medische fakulteit in gevaar

Onlangs stond Maastricht op zijn kop voor de ontvangst van een aantal prominenten uit Europa; voor een aantal betrokkenen liep dat uit op een forse kater. Een voor de RL veel belangrijker gebeurtenis, en speciaal voor de Faculteit der Geneeskunde, was de ontvangst van de External Review Committee op 8, 9, 10 en 11 april, een groep deskundigen uit landen over de gehele wereld, die zich bezig houden met de evaluatie van het Maastrichtse onderwijsexperiment. Sommige van deze heren zijn afkomstig van instellingen die dezelfde aanloopproblemen hebben of gehad hebben als de Medische Faculteit, hier of hebben anderzins een positie waardoor ze geacht kunnen worden iets zinnigs over Maastricht te kunnen zeggen. Naast H. Jason uit Florida, de voorzitter van het gezelschap, waren daar T. Fülöp uit Genève, J. Gallagher van de Wereld Gezondheids Organisatie, en naast buitenlanders toch ook H. Tiddens en P. Thung. Al deze heren, die op uitnodiging van onze instelling in Maastricht te gast waren, waren hier voor de derde en waarschijnlijk laatste keer. Het College had met dit derde bezoek al wat moeite vanwege de waarlijk niet kinderachtige reiskosten. Bovendien is de Faculteit der Geneeskunde inmiddels volwassen genoeg om op eigen benen te kunnen staan, vonden ze.

Toch moet de waarde van een dergelijke internationale belangstelling voor Maastricht niet worden onderschat. Een voortdurende evaluatie is niet alleen voor studenten, maar ook voor de gehele instelling van essentieel belang. De Faculteit kan en moet met de aanbevelingen van een dergelijk gezelschap zijn voordeel doen. Die aanbevelingen zijn – zoals de commissieleden zelf in hun voorlopig rapport stellen – gebaseerd op de ervaringen van voorgaande jaren, de inhoud van een groot aantal rapporten die de afgelopen jaren over onze in-

stelling zijn verschenen, en op uitgebreide bezoeken, gesprekken en discussies die de leden van de commissie de afgelopen dagen gehad hebben met medewerkers van de faculteit, de Onderwijscommissie, studenten, Bestuur van de Faculteit en leden van de F-raad en vele anderen die zich betrokken voelen of te maken hebben met het Maastrichtse onderwijs. De Review Committee concludeert dat er een indrukwekkende vooruitgang gemaakt is met de ontwikkeling van het onderwijskundig programma zoals dat bij het begin van de

Faculteit voor ogen stond. Een aantal aspecten is zo goed ontwikkeld, dat Maastricht model kan staan zowel in eigen land als daarbuiten. Hoewel het onderwijsprogramma, op wat bijstellingen na, succesvol en evenwichtig ontwikkeld is, wordt het volgens de reviewers *ernstig bedreigd door de structuur van de bestaande gezondheidszorg en beslissingen die in verband daarmee nu genomen moeten worden. Ze gaan zelfs zover dat ze stellen dat, wil het oorspronkelijke idee achter 'Maastricht' het overleven, er regelingen moeten worden getroffen die er voor zorgen dat het onderwijsprogramma zijn basis heeft in de gemeenschap, op een zodanige manier dat optimaal gebruik gemaakt wordt van wat moderne gezondheidszorg kan zijn. Er moeten besluiten genomen worden, zo luidt één van de aanbevelingen, waarin onderkend wordt, dat een specialist-georiënteerde, intramurale zorg niet kan functioneren als de meest belangrijke, of zelfs maar een belangrijke ondergrond voor een onderwijsprogramma dat de bedoeling heeft dokters op te leiden die in staan zijn om te voorzien in een vorm van gezondheidszorg die kan inspelen op de behoeften van vandaag en morgen. Ze vinden bovendien dat de bestaande relaties tussen diegenen die verantwoordelijk zijn voor de gezondheidszorg en diegenen die verantwoordelijk zijn voor het onderwijsprogramma versterkt moeten worden, met wederzijdse participatie in beslissingen die genomen moeten worden. Hun aanbevelingen klinken niet erg bemoedigend voor degenen die gehoopt hadden op spoedige realisatie van het Academisch Ziekenhuis.*

De heer Jason en zijn mede-reviewers geven die diverse groeperingen binnen de faculteit nog enkele raadgevingen mee, die beter onderbouwd en uitgewerkt in het definitieve rapport zullen verschijnen. De Faculteit moet meer aandacht schenken aan een herwaardering van wervings- en beloningssystemen, om te verzekeren dat de medewerkers betrokken en competent blijven voor hun onderwijskundige taak. De studenten moeten nieuwe studenten motiveren om gebruik te maken van de mogelijkheden die het systeem biedt. Ook het evaluatiesysteem moet aangepast worden aan het typische van het Maastrichtse onderwijsstelsel. De aard en de kwaliteit van dit systeem zou wel eens ernstig in gevaar gebracht kunnen worden door een onevenwichtige instroom van meer studenten, meent de commissie. Duidelijk is: Maastricht, let op uw saeck!

K. R.

De kritikasters van de RL bijeen. Van links naar rechts: P. Thung, H. Pauli, R. Vilarreal, H. Jason, J. Gallagher, T. Fülöp en A. Haex. Niet op de foto: H. Tiddens, die de bijeenkomst gedeeltelijk bijwoonde.

Brieven

Goedkope grappen

J. H. kreeg buikloop van de bacterie 'amateurisme' (*amateurella mosae*) die de RL.-presentatie tijdens de Eurotop had bedorven.

Mijn best, J. H., maar voortaan even nadenken vóór je grappen maakt op grond van de eigen beperkte talenkennis: 'Education sanitaire' = sanitaire opleiding, zo simpel is dat ... Als we voortaan het vertaalwerk overlaten aan J. H., wordt 'personnel

sanitaire' onvermijdelijk tot 'w.c.-schoonmakers'.

Weet, waarde J. H., dat het adjectief 'sanitaire' in de franse taal niet alleen de beperkte verwijzing inhoudt naar wastafels, badkuipen en plee's.

'Technique sanitaire', om een voorbeeld te geven, is een begrip dat dicht bij een weledelezeergeleerde zaak als 'epidemiologie' komt. Ik ben bang, J. H., dat jouw eerste, en dus spontaan opgeschreven, interpretatie ons bij de loodgieter zou brengen.

Helemaal accoord overigens met de opmerking over de noodzaak van professionele vertaalcapaciteit voor de RL.

Zijn we toch mee bezig, niet?

Jan Beliën

4 Geregeld wordt ons gevraagd of wij advertenties opnemen. Daar hebben we tot nu toe altijd kortweg nee op gezegd als het om grote commerciële advertenties ging, maar als iemand zijn koelkast of studieboeken willen aanbieden, beloofden we dat we binnenkort met een advertentierubriek zouden beginnen. In dit nummer is het dan zover.

We hebben ook een echt reglement bedacht om uit te maken wie gebruik kan maken van deze gratis service en wat er wel en niet in een annonce mag staan. Dit zijn de regels:

- de rubriek staat alleen open voor medewerkers en studenten van de Rijksuniversiteit Limburg;
- de aangeboden teksten moeten zo kort mogelijk zijn;
- commerciële aanbiedingen kunnen door de redactie worden geweigerd (bijvoorbeeld als iemand daarmee zijn bedrijfje wil pushen, als de opbrengsten derden ten goede komen of als het aanbod niet bona fide lijkt);
- aan het plaatsen van Paartjes zijn geen kosten verbonden.

In deze rubriek kunt U dus vragen of aanbieden wat er zoals te vragen en aan te bieden valt. Een paar tips om de zaak op gang te helpen: verkoop je boeken als je je studie, bied je kamer aan als die vrijkomt, zoek een aardige partner als je alleen bent (Vleesetend

meisje zoekt een knul van de RUL, met of zonder bul). Probeer er iets leuks van te maken!

Kom op Karelkje, plaats eens een Paartje!

Hier volgt het eerste rijtje;

Paartjes

Eind januari is een doos met ± 125 boekjes (titel: Pijnmeting in de klinische praktijk; A-5-formaat; 22 pagina's) van de drukkerij naar R. Halfers medische psychologie gestuurd. Deze doos is echter niet aangekomen. De teleurstelling is groot, te meer omdat de originele versie ook in deze doos zit. Degene die inlichtingen kan geven wordt dringend verzocht contact op te nemen met Ruud Halfers (tel. 538 hoofdbouw).

8-daagse oriëntatieris naar Schotland voor f 835, - all in.

Sluitingsdatum 31 mei a.s.

Inlichtingen bij H. Scholte, avondportier B.M.C.

Tutorfrustraties

Tijdens de tutortraining eind 1980 bleek er een discrepantie te bestaan t.a.v. de verwachtingen van de Medische Fakuliteit en de Algemene Fakuliteit anderzijds over de rol van de tutor.

In de introductie werd door de woordvoerder van de Algemene Fakuliteit gewezen op de wezenlijke verschillen die tussen beide fakuliteiten bestaan, en met name het evaluatiesysteem aan de Algemene Fakuliteit. Dit puntensysteem heeft namelijk de tutor nodig als rechter die de inzet, de kwaliteit en de kwantiteit van elke student waardeert. Jammer genoeg was er tijdens de cursus niemand van de Algemene Fakuliteit die ons iets kon vertellen over het ontstaan en de beweegredenen achter dit schoolsysteem, sterker nog, de aanwezigen die onderwijsfuncties vervulden op de Algemene Fakuliteit, inclusief diegenen die de introductie verzorgden, distantieerden zich met klem van 'hun' evaluatie systeem. U kunt begrijpen dat dit enige verwondering wekte. Niet alleen bestond er binnen de Rijksuniversiteit Limburg een systeem dat meer doet denken aan een kindergarden dan aan een opleiding voor volwassenen, tevens bleek niemand vragen (die zeker teveel verlegenheid teweeg brachten?) hieromtrent te antwoorden.

Omdat de aanwezige tutoren in spe getraind worden volgens de richtlijnen van de Medische Fakuliteit en men bovendien het rechtertje spelen stuitend vond, werd door het merendeel van de aanwezigen besloten geen tutorfunctie te vervullen aan de Algemene Fakuliteit. Dit werd op schrift gesteld en naar de Algemene Fakuliteit gezonden. Dat hierop nooit antwoord kwam zal niemand verbazen. Ook niet, dat de redactie van dit blad niemand bereid vond op mijn vragen antwoord te geven of een en ander toe te lichten. Er rest mij nog één vraag: wat bezielt de studenten aan de Algemene Fakuliteit met zo'n lui in zee te gaan?

Johan Janssen

Onderzoek aan de RL

Deze maand het eerste artikel in een serie over het onderzoekgebeuren aan de Rijksuniversiteit Limburg. Het ligt in de bedoeling om met zekere regelmaat over dit onderwerp artikelen te laten verschijnen die een wat beter inzicht moeten geven in de voor velen ondoorzichtige structuur van de universitaire research. Het is onvermijdelijk dat daarbij de Faculteit der Geneeskunde wat meer aandacht krijgt dan de Algemene Faculteit, omdat daar door een veel latere start het researchprogramma nog niet zo ontwikkeld is als dat van de MF.

Een aantal artikelen zullen een beeld proberen te geven van wat er zich in de kleinste eenheden van het onderzoekgebeuren afspeelt: in het onderzoekselement; andere artikelen zullen meer de aandacht richten op allerlei factoren die invloed hebben op het onderzoek en de onderzoeksstructuur.

Voor de één is de organisatiestructuur van het onderzoek aan deze instelling zo klaar als een klontje, voor een ander is het zo mistig als het type: 'Zicht minder dan 50 meter'. Een belangrijke rol hierbij speelt vermoedelijk of je zelf bij dat onderzoek betrokken bent, of dat je er als een buitenstaander tegenaan kijkt. Termen als matrix-structuur, hoofd- en deelprojecten, project-elementen en dergelijke maken ook niet meteen inzichtelijk wat er aan de hand is. Vallen dan nog termen als 2e en 3e geldstroom, contractresearch of externe financiering dan wordt het menigeen wat wazig voor de ogen.

Wettelijke taak

Alvorens een poging te doen deze zaken op een rijtje te zetten, is het zinnig je af te vragen waarom een universiteit zonnodig aan onderzoek moet doen. Het verrichten van onderzoek is een wettelijk aan de universiteit opgedragen taak naast de taak onderwijs te geven. Voor onze faculteit zouden we dan bovendien nog graag erkend zien dat er ook nog een zelfstandige gezondheidszorgtaak is, maar dat is een hangijzer waar Den Haag nog niet zo erg aan wil. De twee eerst genoemde taken moet de universiteit echter beide uitvoeren, omdat, zo menen velen, de ene taak een stimulans is voor de andere, zodat beide programma's elkaar aanvullen en sturen, en niet elkaar beconcurreren, zoals wel gesuggereerd wordt. Doordat de universiteit zich met onderzoek bezighoudt, zal ze haar kennis uitbreiden en vernieuwen, waarmee voorkomen wordt dat het onderwijsprogramma achterhaald wordt en verstart. Anderzijds zullen door het onderwijs ook weer nieuwe onderzoekers worden opgeleid, en zullen vanuit het onderwijs nieuwe vragen worden gesteld, en nieuwe onderzoeksproblemen worden opgeworpen. In vorige Observanten (nrs. 3 en 5) is door C. Hemker al eens uiteengezet

hoe ook voor de Medische Faculteit deze wederzijdse beïnvloeding van belang is. Door anderen worden dit soort redeneringen als niet-realistisch afgedaan, want degenen die voor het onderwijs verantwoordelijk zijn raken juist door hun vele onderwijstaken en organisatorische verplichtingen op bestuurlijk vlak vervreemd van de actuele research. De waarheid zal zoals gewoonlijk wel ergens in het midden liggen en wellicht zal Maastricht ook voor dit aspect een ideale proeftuin voor vernieuwingen kunnen zijn. In ieder geval is het in de huidige situatie zo dat onderzoek doen een zelfstandige taak is van de universiteit; wie bepaalt nu echter wat er allemaal onderzocht moet gaan worden? Op deze vraag zijn een aantal antwoorden mogelijk die allemaal een bepaald gedeelte van de waarheid in zich hebben. Uiteindelijk heeft de faculteit zo ongeveer het laatste woord op het onderzoek-gebied.

Researchprogramma

De faculteitsraden stellen in laatste instantie het research-programma vast en zijn verantwoordelijk voor de uitvoering ervan. Dat houdt echter niet in dat daar verder niemand meer aan te pas komt; integendeel, het praktische werk van de besluiten daarover voorbereiden en de uitvoering van die besluiten gebeurt in de faculteiten, door de onderzoekers. Eigenlijk bepaalt de onderzoeker dus zelf wat hij wil onderzoeken? De realiteit gebiedt te vermelden dat dat in zekere mate zeker zo is. Nu behoeft dat ook niet meteen al iets wat ongewenst is te worden gezien, mits er maar een goede controle is en een snelle terugkoppeling naar de uiteindelijk verantwoordelijke instanties. De Faculteit der Geneeskunde heeft een aantal jaren geleden gekozen voor een beperkt aantal hoofdthema's 'simpel gezegd afgeleid van wat men op dat moment zag als hetgeen waar de gezondheidszorg het meest behoefte aan had. Een belangrijk punt

hierin is dat het onderzoek dus probeert in te spelen op de behoeften en vragen van de gemeenschap als gebruiker van die gezondheidszorg voorzieningen. Op dit moment zijn er 3 hoofdprojecten die al geruime tijd in uitvoering zijn; één hoofdproject dat niet levensvatbaar bleek te zijn, is inmiddels opgesplitst in twee andere. Het meest bekende hoofdproject is vermoedelijk wel Hart- en Vaatziekten, met daarnaast de thema's Sport en Gezondheid, Het Immunologisch Apparaat, en de twee nieuwe thema's (ontstaan uit het hoofdproject Structuur en Functioneren van de Gezondheidszorg) Beleid en Beheer van Gezondheidszorgvoorzieningen en Leefwijzen en Gedragsveranderingen. Een vraag die bij de start van de Algemene Faculteit actueel werd is, of het onderzoekprogramma een facultaire aangelegenheid moet blijven of dat er eigenlijk een interfacultaire research-inspanning moet worden gepleegd, wat wellicht veel effectiever kan werken als het afzonderlijk proberen te realiseren van verschillende onderzoektaken.

Wetenschapscommissie

Binnen de MF is op onderzoekgebied een commissie actief die een belangrijke invloed heeft op de facultaire research: de Researchcommissie of ook wel Wetenschapscommissie. Dit is één van de beleidsadviescommissies van de faculteitsraad, die de raad adviseert over onderzoeks-aangelegenheden. Over de functie van deze commissie, haar positie binnen de universiteit en haar werkwijze zal te zijner tijd nog een apart artikel verschijnen. In ieder geval heeft deze commissie een belangrijke stem in de besluitvorming over wat er onderzocht moet worden, waarmee o.a. voorkomen wordt dat er voor onderzoeks-thema's gekozen zou worden die zich helemaal niet lenen voor wetenschappelijk onderzoek. Globaal kun je stellen dat het tot nu toe zo geweest is, dat men de initiatieven afwachtte vanuit de onderzoekers, en dat men vervolgens bekeek of het ingediende voorstel wel paste in de gekozen thema's, en of het voldeed aan een aantal andere criteria, die moesten garanderen dat er ook resultaten van enig niveau te verwachten waren.

Naast de genoemde Wetenschapscommissie bestaan er ook nog twee andere beleidsadviescommissies die in mindere mate ook invloed hebben op het facultaire onderzoek: de Onderwijscommissie en de Gezondheidszorgcommissie. Ook over hun rol later meer, evenals over het stelsel van financiering, de maatschappelijke relevantie en tal van andere vragen.

K. R.

Rechten in Maastricht (2)

(van voorlichting)

In het vorige nummer van *Observant* werd vanuit het rapport 'Rechten in Maastricht' vooral het element *kennisverwerving* belicht. Voor de juridische opleiding zoals die in Maastricht gestalte moet krijgen wordt uitgegaan van thematisch, probleemgestuurd onderwijs. De studie begint bij de werkelijkheid van het praktijkveld en gaat van daaruit terug naar het opdoen van vakspecifieke begrippen en het herkennen van verbanden. Daarbij geldt, dat de student deze zoveel mogelijk op eigen kracht moet afleggen (zelfwerkzaamheid).

In deze tweede bijdrage over dit onderwerp wordt ingegaan op het aanleren van vaardigheden en op de rol van attitudeverwerving in het onderwijs.

Vaardigheidstraining

Iedere student, waarvoor hij ook wordt opgeleid, dient zich een aantal vaardigheden eigen te maken op het gebied van taalbeheersing, argumentatie, tekstanalyse, verslaglegging etc. In feite vormen deze de grondslag voor een aantal specifieke vaardigheden op juridisch gebied, zoals het lezen en interpreteren van een vonnis, het opstellen van een dagvaarding etc. Zo kan de zogenaamde zevensprong die de studenten aan de RL zich eigen maken voor het hanteren van aangeboden problemen in het onderwijs een goede aanloop zijn voor een typische juridische vaardigheid als het oplossen van casusposities (dat is de techniek van en de creativiteit in het definiëren en oplossen van conflicten met behulp van het juridisch instrumentarium).

Bouwstenen voor vaardigheidstraining kunnen aldus zijn bestaande trainingen van algemene aard waarmee aan de RL ervaring is opgedaan en ook meer specifieke trainingen die uit andere faculteiten bekend zijn zoals het Juridisch Practicum 'Methoden en Technieken' van de Leidse eerstejaars opleiding, een universitaire oefenrechtbank zoals Nijmegen die hanteert en pleitdisputen zoals verschillende faculteiten kennen. Bij de bestaande faculteiten ontbreken nog uitgewerkte programma's op het gebied van regelgeving (opstellen van contrac-

ten, regelingen of wetten). Dergelijke programma's moeten worden ontwikkeld. Daarvoor zijn bij bestaande faculteiten al wel bouwstenen te vinden.

Attitudevorming

Vrijwel iedereen is ervan overtuigd dat universiteiten verantwoordelijkheid dragen voor de attitudevorming van hun studenten. Hoe dat moet gebeuren en welke eisen hier te stellen zijn is echter nog een onopgelost probleem. Het gevaar bestaat, dat onder de naam attitudevorming allerlei vormen van morele indoctrinatie schuil gaan en daarvoor is men terecht huiverig.

Anderzijds moet men zich realiseren, dat degenen die voor een bepaald beroep studeren zonder twijfel beïnvloed worden door gedragingen, opinies en attitudes van degenen die dat beroep al uitoefenen, zoals hun docenten, beroepsbeoefenaren bij wie ze stage lopen, ook oudere studenten. Men noemt dat proces 'professionele socialisatie'. Vroeger werd dat zonder meer als positief beschouwd: de aankomende jongere collegae passen zich in houding, opvatting en werkwijze al ras aan bij wat onder het corps van beroepsbeoefenaren gebruikelijk en gewenst wordt gevonden. Het ligt voor de hand dat, nu vanuit de maatschappij kritischer over beroepsattitude van verschillende beroepen wordt gedacht, deze professionele socialisatie niet meer door iedereen en overall als een goede zaak wordt gezien. Het zal in ieder geval van belang zijn in het onderwijs mogelijkheden in te bouwen die het studenten en docenten mogelijk maken hun attitudes te onderkennen, ze bespreekbaar te maken en ze zo mogelijk te hanteren. Het gaat er daarbij om dat de opleiding – met name het ethiek-onderwijs – kennis bijbrengt in morele waarden en normen. Daarbij komen vragen aan de orde als: welke waarden en normen spelen in menselijk handelen een rol? Welke factoren zijn daarop van invloed? Welke waarden en normen zijn van invloed op mijn handelen en denken? Zit daar een vaste lijn, een vast patroon in? Welke gevolgen heeft dat voor mijn maatschappelijk handelen, voor mijn beroepshandelen?

In de kern van de zaak gaat het hier om iets wat in de juridische opleiding voortdurend aan de orde moet zijn: de nood-

zaak het eigen standpunt te verhelderen en te argumenteren.

Overige elementen van de opleiding

Naast de kennisverwerving, attitudevorming en vaardigheidstraining binnen de faculteit, moet in de studie ook plaats worden ingeruimd voor praktijkervaring. Te denken valt aan oriënterende contacten: de student verblijft enige tijd bij een organisatie die met juridische problemen te maken heeft en wordt zoveel mogelijk betrokken bij de wijze van behandelen daarvan. Ook is het denkbaar, dat de student gerichte onderzoeksoverdrachten in het veld uitvoert.

Een ander element in de opleiding dat van groot belang wordt geacht is het keuze-onderwijs. Daarbij kan de student zich enkele maanden of langer bekwaamen in één vakgebied. Met behulp van dergelijke ervaringen wordt het hem vergemakkelijkt zijn toekomstig specialisme in het juridische veld te onttrekken.

Slot

In het rapport 'Rechten in Maastricht' wordt tenslotte ingegaan op zaken als stafopbouw, examensysteem en ruimtelijke voorzieningen. De basisgegevens zijn echter nog zo vaag dat er weinig concreets te zeggen valt. Ten aanzien van de stafopbouw wordt door deskundigen onomwonden gezegd dat de cijfers waarvan in de concept MJA wordt uitgegaan veel te laag zijn. Een formatie van 45 w.p. en 10 n.w.p. (1985) betekent, dat men ten hoogste op 7 á 8 kroondocenten zou kunnen rekenen. Vergelijkenderwijs: van de vijf kleinere juridische faculteiten telt Tilburg op het ogenblik 17 hoogleraren en 2 buitengewone terwijl in Groningen 24 gewone en 5 buitengewone hoogleraren werkzaam zijn. De overige kleine faculteiten bewegen zich daar tussen in. Het is duidelijk dat over de personeelsplaatsen nog verder overleg met Den Haag nodig is. Het is ook al wel duidelijk dat hoe dan ook gestreefd moet worden naar een zorgvuldige keuze van de vakgebieden die voor de juridische studierichting in ieder geval aanwezig moeten zijn en naar efficiëntiebundeling van deskundigen.

J. O.

Lichamelijke Vorming en Sport: verleden, heden, maar ook toekomst?

De laatste tijd is er zowel in de wandelgangen als in de hogere sferen van de universiteit een discussie aan de gang over de vraag of het hoofd Lichamelijke Vorming en Sport, Gerard van der Heijden, die met ingang van 1 juli zijn functie neerlegt, vervangen moet worden door een nieuwe kracht, of dat dit in het kader van de Basisfilosofie, wellicht niet nodig is. Wij zijn op de persoon in kwestie afgestapt en hebben hem enkele vragen voorgelegd over zijn ervaringen binnen de universiteit in het algemeen en over deze kwestie in het bijzonder.

Wat is precies de functie die Gerard van der Heijden vier jaar lang vervuld heeft en die hij nu inruilt voor die van directeur/manager van de Sportfondsen in Maastricht?

Hij verzorgt alles wat te maken heeft met de organisatie en planning van sporttrainingen, toernooien en sportdagen, waarbij de administratie van dit alles, en de vele vergaderingen die het met zich meebrengt, bijna als vanzelfsprekend aan zijn taak zijn toegevoegd. Behoudens dit en het adviseurschap van de L.U.S.S. (Limburgse Universitaire Sport Stichting) zijn er verder natuurlijk nog ontelbare dingen die niet te omschrijven, maar wel te doen zijn.

Basisfilosofie

In dit werk staat de Basisfilosofie van de R.L. bij hem hoog aangeschreven. Dat houdt hier in dat er zo veel mogelijk gebruik gemaakt wordt van bestaande voorzieningen in de stad (in dit geval dus op sportgebied) en dat zo veel mogelijk eigen activiteiten ook openstaan voor medewerkers en HBO-studenten. Dit moet de integratie van de RL-student in andere groepen bevorderen. Onder andere worden contracten met verenigingen afgesloten om trainingen voor de studenten mogelijk te maken. Wil een student echter in wedstrijdverband optreden, dan wordt hij gelijkgeschakeld aan een gewone burger en betaalt zij dus dezelfde contributie. Soms echter is samenwerking met een club niet mogelijk door ontoereikende accommodatie van de club, ledenstops, gebrek aan trainers en ander sporttechnisch kader, of de tijden die de sportclub vrij heeft zijn eenvoudigweg niet verenigbaar met het studentenleven. Omdat deze problemen nu al zeer wezenlijk zijn, ziet Gerard van der Heijden het als een utopie dat in de toekomst nog meer gebruik gemaakt kan worden van bestaande voorzieningen, terwijl het aantal studenten ook nog eens fors zal

toenemen. In Maastricht (en ook elders in het land) ontbreekt de infrastructuur om de basisfilosofie volledig te kunnen volgen. Hierbij merkt Gerard onder meer op dat sommigen de basisfilosofie als een heilige koe zien waar alles voor moet wijken, zodat men dan wel eens voorbij kan gaan aan de realiteit. Het is dus onontkomelijk dat de verantwoordelijkheid van de Universiteit voor het welzijn van de student meer zal toenemen. Aangaande dit thema over integratie, accommodatie en de uitbreiding ervan moet het hem overigens wel van het hart dat de HBO-instellingen, al of niet gevraagd, profiteren van de RL. In dit al dan niet door de HBO's gewenste

dere instituten voor wetenschappelijk onderwijs als student veel goedkoper uit is dan hier. 'Op de RL betaalt men bijvoorbeeld voor een seizoen tennis f 125, - terwijl dat op andere instituten rond de f 30, - ligt. Onze hoge prijs ontstaat natuurlijk doordat we van andermans faciliteiten gebruik maken. In feite is men hier meteen lid van de club; weliswaar tegen gereduceerd tarief maar toch vormt deze bijdrage een flinke aanslag op de dunne portemonnaie van de student. Misschien is het ook hierom dat de eigen voorzieningen van de RL, zoals volley, bewegen op muziek, het drukst bezocht worden. Door deze hoge bijdrage van de student zelf echter is het bureau L.V. & S. een bureau dat maar een klein deel van het RL-budget vergt in de vorm van een aanvullende subsidie. Het is ook het goedkoopste bureau L.V. & S. van het land, zowel relatief als absoluut. Allemaal voordelen voor de universiteit dus'.

Belachelijk

Ook gezien in het licht hiervan is de discussie over vervanging van Gerard van der Heijden, en dus continuering van het huidige bureau L.V. & S., een belachelijke zaak. Mocht dit voor bepaalde bestuurlijke organen van de universiteit nog niet genoeg zijn, dan heeft het hoofd L.V. & S. nog meer pijlen op zijn boog.

Behalve dat hij de vraag absurd vindt of

'Geïntegreerd' sporten na opheffing LV & S

bemoederen door de RL ziet hij ook een gevaar voor de HBO's zelf, namelijk dat de RL te veel zal gaan domineren. Be halve het voordeel van de integratie bij het toepassen van de basisfilosofie op L.V. & S.-gebied ziet Gerard ook een duidelijk nadeel: de kosten voor de student. Het blijkt namelijk dat men op an-

hij misschien vier jaar voor niets heeft gewerkt, óf dat zijn inspanningen toch wel relevant waren, is hij ook van mening, dat een eenmaal gekozen beleid gecontinueerd dient te worden, zeker als dit beleid overeenkomt met de gekozen doelstellingen binnen de RL. Verder

(Vervolg op pag. 10)

Twintig jaar Amnesty International

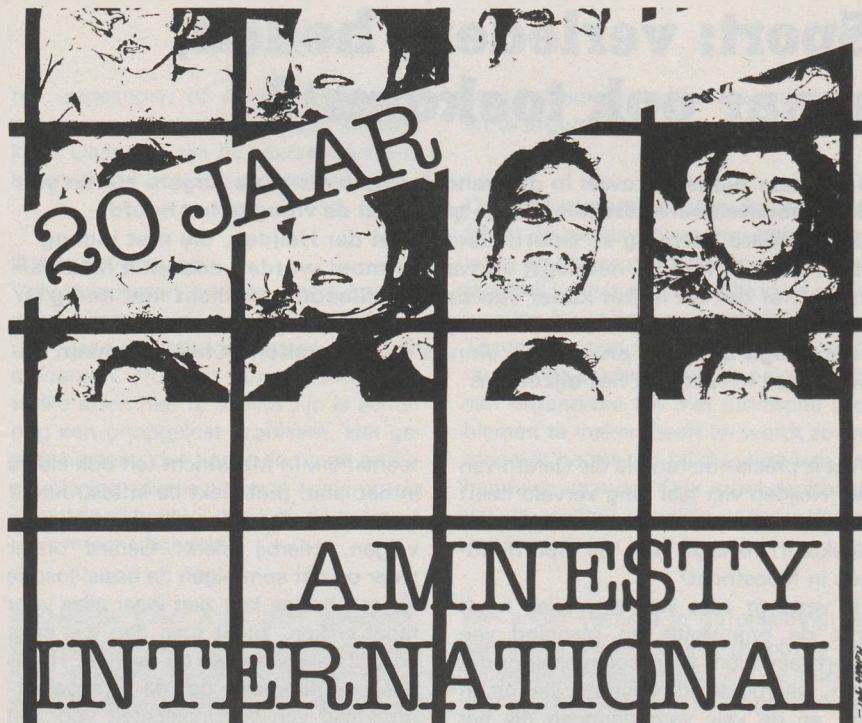
'Open your newspaper any day of the week and you will find a report from anywhere in the world of someone being imprisoned, tortured or executed because his opinions or religion are unacceptable to his government. There are several million such people in prison – by no means all of them behind the Iron and Bamboo Curtains – and their numbers are growing. The newspaper reader feels a sickening sense of impotence. Yet if these feelings of disgust all over the world could be united into common action, something effective could be done'.

Aldus Peter Benenson in het Engelse zondagsblad 'The Observer' van 28 mei 1961. Het artikel, waaruit bovenstaand citaat stamt, heeft geleid tot de oprichting van Amnesty International (afgekort: AI), de inmiddels wereldwijd bekende organisatie, die zich ten doel stelt om schendingen van de Rechten van de Mens aan de kaak te stellen.

In mei 1981 bestaat Amnesty International twintig jaar. Reden voor Studium Generale om in samenwerking met de Maastrichtse afdeling van Amnesty International een lezingencyclus te organiseren onder de titel: **Arts en mishandeling**. (De lezingen zullen plaatsvinden op 12, 14, 19 en 21 mei; verdere informatie is te vinden in het programma-boekje van het Studium Generale en op de kulturele pagina's van deze Observer).

November 1960. In de Londense metro viel het oog van de Britse jurist Peter Benenson op een bericht in zijn ochtendkrant; twee Portugese studenten die in een restaurant enkele kritische opmerkingen hadden laten horen over hun regering, waren tot een gevangenisstraf van 7 jaar veroordeeld. Zich realiserend dat een protest bij de Portugese ambassade in Londen, waar hij in eerste instantie aan dacht, waarschijnlijk weinig effect zou hebben voor de Portugese studenten, kwam hij op het idee van een wereldomvattende, één jaar durende campagne die zou moeten leiden tot vrijlating van allen, die gevangen zaten om redenen van politieke of religieuze aard.

In het boven geciteerde artikel van Benenson 'The forgotten prisoners' werd opgeroepen tot een één jaar durende campagne: 'Appeal for amnesty 1961' met o.a. doelstellingen:

- onpartijdig werken voor de vrijlating van hen die vanwege hun overtuiging gevangen zitten,
- pleiten voor een eerlijk en openbaar proces voor deze mensen,
- aandringen op effectieve internationale mechanismen om vrijheid van meningsuiting te garanderen.

Hierbij verwees Benenson naar artikel 18 en 19 van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, waarin de vrijheid van mening en meningsuiting en de vrijheid van gedachte, geweten en godsdienst zijn geformuleerd.

Het artikel kreeg zoveel steun uit allerlei landen dat een permanente organisatie kon ontstaan.

In Londen werd een kantoor geopend, bemand door vrijwilligers. Er werd een systeem van plaatselijke groepen ontworpen van burens, collega's of van mensen die dezelfde kerk bezoeken. Zij gingen individuele gevangenen 'adopter', naar hun regeringen schrijven om hun vrijlating te vragen, etenswaren en dergelijke behoeften zenden waar de autoriteiten dit maar toestonden, geld bijeenbrengen voor eten en onderwijs van het gezin van de gevangene en corresponderen met de gevangenen zelf om hen ervan te verzekeren, dat er mensen waren die zich om hen bekommerden.

De eerste adoptiegroepen heetten 'threes'; een naam ontleend aan het principe dat iedere groep uit het oogpunt van onpartijdigheid gelijktijdig dient te werken voor die politieke ge-

vangenen afkomstig uit geografisch en politiek verschillende gebieden. In december van datzelfde jaar werd tijdens een kerkdienst in Londen voor het eerst het inmiddels bekende Amnesty-symbool, de met prikkeldraad omwonden kaars, gebruikt.

In 1964 werd binnen Amnesty International besloten tot onderzoek van gevangenis-omstandigheden van alle politieke gevangenen, waar mogelijk is samenwerking met instanties als het Internationale Rode Kruis en waar noodzakelijk door Amnesty International alleen.

In 1968 werd een Nederlandse afdeling van Amnesty International opgericht. Momenteel telt deze zo'n 40.000 leden. In 1972 werden de doelstellingen van Amnesty International andermaal uitgebreid. In de statuten werd toen opgenomen dat Amnesty International in alle gevallen tegen martelingen en oplegging en uitvoering van de doodstraf is. Het laatste jaartal dat ik wil noemen is 1977. In de maand december van dat jaar ontving Amnesty International de Nobelprijs voor de Vrede.

Deze vredesprijs betekent een officiële bevestiging van de reputatie die Amnesty International in de loop der jaar heeft opgebouwd als onpartijdige en betrouwbare organisatie van groot reeel gewicht.

Peter Heuts,

Amnesty International Afdeling Maastricht.
Bron: Egon Larsen 'De geketende vlam', Arbeiderspers 1978.

Programma

Dinsdag 12 mei

Het werk van Amnesty International

- Een inleiding in de cyclus 'Arts en mishandeling', door Nils Borgesius, coördinator van Amnesty International afdeling Maastricht.
- De doelstellingen en het beleid van Amnesty International door: H. de Vrey, bestuurslid van Amnesty International te Amsterdam.
- Foltering en de politieke gevangene in onze samenleving, door: H. J. van Aalderen, hoogleraar Huisartsgeneeskunde aan de vrije Univeriteit te Amsterdam.

Donderdag 14 mei

Het misbruik van de gezondheidszorg

- Getuigenis van een Uruguayaanse arts, door: T. Pais, arts, politiek vluchteling uit Uruguay.
- Amnesty International, martelingen en de medische professie, door: H. van Geuns, longarts te Rijswijk.

Dinsdag 19 mei

Het misbruik van de psychiatrie

- De rol van de psychiatrie in de Sovjet-Unie, door: E. Doornerval, psychiater te Zwolle.
- De rol van de psychiatrie in de westerse samenleving, door: M. Richartz, hoogleraar Sociale Psychiatrie, R.L. te Maastricht.

Donderdag 21 mei

Het gedrag van de mishandelaar

- Martelen, hoe komen wij ertoe?, door: R. Roe, hoogleraar in de Psychologie van arbeid en organisatie, T.H. te Delft.
- Het risico dat de arts loopt om tot mishandelaar (van patiëntenbelangen) te worden, door: M. Romme, hoogleraar Sociale Psychiatrie, R.L. te Maastricht.

Getuigenis van een Uruguayaanse arts

Tito Pais is een Uruquaanse arts die zeven jaar geleden zijn land ontvluchtte om te ontkomen aan verdere vorderingen door het fascistische militaire regiem. Hij woont en werkt nu in Nederland en zal op donderdag 14 mei in de aula komen spreken over zijn eigen ervaringen als slachtoffer van martelingen. In bijgaand artikel legt Pais uit hoe martelen geïnstitutionaliseerd wordt door régimes die zich enkel met geweld kunnen handhaven. Ook beschuldigt hij Uruguayaanse collega's van actieve medewerking aan folteringen én van passieve medewerking, omdat veel artsen lid zijn geworden van de door de militairen gecontroleerde artsenbond, die zich niet wenst te verzetten tegen deze praktijken.

Artsen kunnen op verschillende manieren bij de praktijk van het martelen betrokken zijn. In mijn geval gebeurde dit op een bijzondere manier, als arts die zelf gemarteld werd.

Mijn ervaring is op een andere manier niet uitzonderlijk, omdat vele van mijn landgenoten hetzelfde hebben doorgemaakt.

Martelingen vinden plaats binnen een politieke en sociale context. In het geval van Uruguay in het kader van een fascistische dictatuur.

Uruguay is een land dat een lange en verdoorgevoerde traditie kent. Het was een land waar, zoals in Nederland, vluchtelingen uit verschillende landen werden opgevangen. Een land waar dankzij de economische welvaart, opgebouwd in de eerste helft van deze eeuw, in vele aspecten vooruitgang was geboekt.

Met het laagste percentage analfabetisme van heel Latijns Amerika, waar per hoofd van de bevolking de meeste boeken en kranten van het continent waren gelezen, om maar twee voorbeelden te geven. Met uitgebreide sociale voorzieningen en een uitgebreide middenklasse.

In de jaren zestig werd de economische crisis steeds ernstiger en dat mondde tenslotte uit in de staatsgreep van 1973 (vaatpreventief karakter) uitgevoerd door fascistische militairen met steun van een kleine oligarchie, verbonden met het kapitaal.

Sinsdien kent ons volk de gruwelijke ervaring van de staatsterreur. Massale martelingen, 50.000 burgers gevangen genomen in deze periode, tientallen doden ten gevolge van martelingen.

Ik wil de nadruk leggen op het massale karakter van martelingen als vorm van staatsterreur. Martelingen zijn dus een politiek instrument van de gewelddadige overheersing van de fascistische staat. Martelingen hebben daarin een institutionele status.

In de eerste plaats probeert het regime een klimaat van politieke terreur te scheppen dat tegenstanders afschrikt. In de tweede plaats zijn folteringen een middel om geheime informatie los te krijgen. Maar zo probeert men ook politieke tegenstanders uit te schakelen, door hen moreel af te breken, hen ernstige psychiatrische stoornissen toe te brengen of hen te doden. Geen van deze doeleinden heeft duidelijk de voorkeur van de folteraars, integendeel, zij vullen elkaar aan in een strak schema van een autoritair koncept met betrekking tot het uitoefenen van politieke macht.

Arrestatie

In november 1975, tijdens een grote campagne tegen de volksbeweging, werd ik door het leger gevangen genomen. Mijn huis werd door gewapende mannen in burger overvallen en kort daarna lag ik op de bodem van een auto met een kap over mijn hoofd.

De toegepaste methoden waren:

- Isolement: kap over het hoofd, spreekverbod, geen contact met de buitenwereld en mijn gezin gedurende 6 maanden.
- Verbod van fysiologische behoeften: dagenlang moeten blijven staan (plantón), verbod van eten, drinken en slaap.
- Lichamelijk geweld: verstikking (submarino), opgehangen worden aan de handen, elektrische schokken en harde slagen.
- Psychologische dreigementen: met martelingen van familieleden, constante bedreiging met de dood, voortdurende mogelijkheid om gemarteld te worden.

Hetzelfde werd tegelijkertijd gedaan met 200 mannen en vrouwen. Ik denk dat ik niet eens erg gemarteld ben als ik dit vergelijk met de verhalen van andere mensen en als ik de gevolgen daarvan zag.

De massale en voortdurende martelingen en het opgesloten zijn gedurende lange tijd in kritieke omstandigheden drijven gevangenen tot wat Bruno Bettelheim noemde 'het uiterste'.

Deze psychologische situatie kenmerkt zich door:

- de onontkoombaarheid.
- de langdurigheid, er is geen tijds-limiet.
- ondoorzichtigheid: de gevangene leeft in volkomen onzekerheid.
- het voortdurende gevaar: het leven wordt op elk ogenblik bedreigd met de dood.
- de absolute onmacht: niets kan gedaan worden om deze vreselijke realiteit te veranderen.

Gestructureerd

Het is duidelijk dat de praktijk van martelingen middels een 'techniek' wordt gestructureerd. Die bestaat niet alleen uit blinde en brute mishandeling, gericht tegen de gevangene, maar ook uit het gebruik van pijn binnen een bepaalde context die de folteraars zelf 'psychologische inpassing' noemen.

Het is de bedoeling de gevangenen tot een situatie van uiterste afhankelijkheid en massale vernedering, biologisch en psychisch, te brengen.

Het is ook duidelijk dat er artsen zijn die aan martelingen meedoen. Er zijn artsen die de martelingen en hun gevolgen uitgedacht hebben. Een groep artsen (militaire psychiaters) zou de psychologische aspecten bewust gepland hebben. Er werden hallucinogene drugs toegediend. Artsen controleerden martelingen, in het bijzonder van gevangenen die een bepaald risico liepen. Meestal deden de artsen die aan dergelijke praktijken meegedaan hebben, dit uit een ideologische overtuiging. Zij staan achter de ideologie van het regime.

De Artsenbond werd in 1975 aan de kant gezet. Sindsdien wordt het 'Sindicato Médico del Uruguay' door vertegenwoordigers van het regime gecontroleerd. De artsen die in vrije verkiezingen van de bond worden gekozen hebben niets meer te maken met de ethische aspecten van de uitoefening van hun beroep.

Er zijn klachten bij de World Medical Association ingediend. In de laatste 8 jaren zijn er 100 artsen gearresteerd, gefolterd en in militaire gevangenschappen voor termijnen langer dan één jaar vastgehouden (er zijn artsen die al acht jaar vastzitten). Ook is er één die al vijf jaar vast is.

Een laatste aspect van dit probleem is dat martelingen, hoe afschuwelijk ook en hoe zeer ook gericht op de vernietiging van de persoon, niet onoverwinnelijk zijn. Elke evenwichtige persoonlijkheid kan zijn zelfbeschikking behouden (zelfs in deze verschrikkelijke omstandigheden). Maar het belangrijkste is de wilskracht om te beantwoorden aan een morele ideologische eis: niet verraden. Dit is nodig om twee redenen. Omdat verraden een enorm kollektief risico inhoudt en omdat de bekentenis de grootste bedreiging voor de eigen persoonlijkheid is.

Tito Pais

Bibliografie

- 'Uruguay: Psiquiatría y terror' - Recopilación de textos médicos 1979.
- 'Martelingen, het bewijs geleverd'. Een onderzoek door de Deense Medische Groep van Amnesty International, Amnesty International afd. Nederland 1977.
- Bettelheim, Bruno, Villeuve Roland et alii: 'Psicología del torturador'. Rodolfo Alonso, Editor. Buenos Aires 1977.
- Huetting, J. E. 'Wetenschappelijk Martelen'. Amnesty International-groep psychiaters en psychologen. Augustus 1979.
- 'Declaration of Tokio of the World Medical Association', 29th World Medical Assembly, Tokio, Japan, 10 October 1975.

Studentensport

(Vervolg van pagina 7)

ook is hij er bang voor dat bij een opdoeken van het sportbureau, de studenten de noodzaak en de mogelijkheden van lichamelijk bewegen uit het ook verliezen tijdens hun studie.

'Kort gezegd is de taak van de L.V. & S. geen topsportbeoefening, of het bevorderen ervan, maar veel meer een bewustmakingsproces te helpen op gang te komen en te begeleiden. Verdwijnt L.V. & S., dan verdwijnt hiermee de push voor veel studenten tot beweging. En dit alles door een té ver doordrijven van de basisfilosofie. De personen die zich schuldig maken aan het laatste, zijn niet alleen inconsequent', zo verzucht Gerard, 'maar ook worden ze in hun enthousiasme niet gehinderd door enige kennis van zaken aangaande het sportgebeuren op de RL. De instelling L.V. & S. draait namelijk wel degelijk binnen de basisfilosofie. Hier zijn het zelfs persoonlijke opvattingen van privépersonen in beleidsbepalende organen, opvattingen die lijnrecht tegen die van de overgrote meerderheid ingaan, die dus zo het recht van de meerderheid negeren. Deze hobbyïsten, want meer is er niet van te maken, houden een groot gevaar voor de democratisering in. O nee, begrijp me niet verkeerd', voegt

Gerard gauw toe, 'ik ben alleszins voor democratie, maar dan wel met verstand. Misschien heb ik wel hierom zitting genomen in de U-raad, waar echter steeds meer blijkt, dat het totale beleid kan veranderen door wisseling in de samenstelling van dergelijke beleidsbepalende organen. Ik kan me dan ook goed de frustraties indenken van medewerkers die in hun functioneren gehinderd en geblokkeerd worden. En dit door een mijns inziens overdreven bemoeienis van de U-raad of de fakulteitsraad. Het komt zelfs voor dat men 'op de man' speelt en daarbij misbruik maakt van de via democratische beginselen verkregen macht. Als er in het bedrijfsleven zo gewerkt zou moeten worden als bij de Universiteiten en Hogescholen dan werd het daar een chaos. Ik zie meer heil in een systeem waarin bij deze instituten het College van Bestuur bestaat uit managers en de U-raad functioneert als een soort ondernemingsraad'.

'Kijk', zegt Gerard, 'we hebben hier nu zo'n 700 medewerkers, die allemaal op hun terrein de nodige know-how en deskundigheid bezitten en van daar uit aan beleidsvoorbereiding en -uitvoering doen. En zouden die 18 U-raadsleden dan gezamenlijk deze know-how in huis moeten hebben? Wel, soms denk je dat een aantal de pretenties hebben dat ze

alles weten. Ik wil eerlijk zeggen dat ik me daar wel eens aan erger'.

Daar voegt hij als afsluiting aan toe dat zijn opvolging op korte termijn een noodzaak is, om de voorbereidingen voor het volgend academisch jaar doeltreffend te kunnen doen: (en gelukkig denkt ook het college er zo over). Indien er een vacuum ontstaat in de bezetting van het bureau L.V. & S. vanaf 1 juli tot bijvoorbeeld 1 oktober, dan ligt de hele L.V. & S. voor het academisch jaar '80-'82 op zijn kont. Ik denk ook niet, dat de studenten het zullen pikken als de voorziening L.V. & S. opgedoekt zou worden. Doen ze dit wel, dan is dit niet alleen een grote teleurstelling, maar ook het bewijs dat ik inderdaad 4 jaar voor idioot heb gewerkt. Ik ben me er terdege van bewust dat verschillende van deze uitlatingen me door sommigen niet in dank zullen worden afgenomen, maar dit alles moest me toch van het hart'.

'Ik ben blij', zo besluit Gerard, 'dat ik via jullie in de gelegenheid ben gesteld om diegenen, met wie ik (samen)gewerkt heb hartelijk te bedanken voor de prettige contacten. De fijne contacten die ik met de studenten mocht hebben zal ik in de toekomst wel missen. Ik denk mezelf echter regelmatig aan te treffen op een universiteitsfeest of iets dergelijks.' Richard Janssen.

AVP wil belangen van de patiënten laten meewegen

De jonge, door heel Nederland actieve Algemene Vereniging tot behartiging van Patiëntenbelangen, de AVP, heeft in Maastricht en omgeving haar grootste regionale afdeling met 170 leden. Dat relatief hoge ledental valt niet zo zeer te verklaren uit de kwaliteit van de gezondheidszorg hier ter plaatse en een daaruit voortvloeiende bedreigde positie van de gezondheidszorgconsument, alswel uit de manier waarop de oprichters hebben ingespeeld op de emancipatie van de consument. Een gesprek met twee van de oprichters, voorzitter Willy Winkelhuijzen en vice-voorzitter mevrouw Fie Ummels-Visser.

'Wij werken helemaal vanuit de vragen van de patiënt' legt Winkelhuijzen uit: 'Aan de ene kant betekent dat gewoon ombudswerk, wanneer het om klachten gaat, aan de andere kant proberen we met bepaalde instellingen in de regio, zoals ziekenhuizen, het Medisch Regionaal Centrum, de regionale gezondheidsdienst of huisartsen in overlegsituaties te geraken die kunnen leiden tot andere benaderingen in de gezondheidszorg. Vooral dat laatste staat nog in de kinderschoenen, omdat we wel een hoog aantal patiënten als lid hebben, maar dat betekent nog niet dat we over voldoende mobiele en actieve kaderleden kunnen beschikken'. De erkenning van een vereniging met zulke doelstellingen is merkwaardigerwijs in grotere mate aanwezig binnen de gezondheidszorg dan bij de overheid. Dat valt te konkluderen uit enerzijds de belangrijke rol die de AVP door het bestuur van Sint Annadal werd toebedeeld in het cardiologenconflict en anderzijds uit de moeilijkheden die ondervonden werden bij het bedelen om subsidie van Gemeente, Provincie en Rijk. Om met het laatste te beginnen: onlangs nog heeft de Maastrichtse gemeenteraad een verzoek om een subsidie van f 500,- afgewezen op advies van het College van B & W met als argument dat er al zoveel maatschappelijke initiatieven gesubsidieerd worden; ergens moet een grens zijn, waarom zouden we de vereniging van gebitsdragers niet subsidiëren als de AVP wel iets krijgt? 'Of je een patiëntenvereniging subsidie geeft, hangt af van wat je als taak en functie daarvan ziet. Als het enkel een belangenorganisatie is van patiënten, dan zou ik ook zeggen dat die zelf voor de financiële middelen moet zorgen. Maar als je bedenkt dat tien procent van het nationaal inkomen aan de gezondheidszorg wordt besteed, dan vind ik dat je initiatieven moet steunen van patiënten die zich betrokken voelen bij handhaving of verbetering van de kwaliteit van die gezondheids-

zorg. Ik kan me dus voorstellen dat de overheid het belang van een patiëntenorganisatie in dit veld gaat inzien'. Voorlopig moet de AVP zien rond te komen met eigen middelen en subsidies van instanties die wel het werk van de patiëntenorganisatie weten te waarderen, zoals de Elizabeth Strouvenstichting, die onlangs een bedrag van f 3000,- heeft toegekend.

De vice-voorzitter en de voorzitter van de Maastrichtse AVP-afdeling, mevrouw F. Ummels-Visser en de heer W. Winkelhuijzen.

Consumentenbelang

Voor Winkelhuijzen en Ummels is het voor iedereen de moeite van het overwegen waard om lid te worden van een patiëntenvereniging, 'niet alleen voor patiënten die al consument zijn van de gezondheidszorg. Iedereen is eigenlijk consument van de gezondheidszorg, maar het bijzondere van dit type consument is dat hij probeert te voorkomen dat hij consumeert'. Daar is nog een bijzondere eigenschap aan toe te voegen: bij een 'gewone' consumentenorganisatie is sprake van tegenstelde belangen. De producent probeert zoveel mogelijk

geld voor zijn waar te krijgen en de consument zoveel mogelijk waar voor zijn geld. Winkelhuijzen: 'in de gezondheidszorg lopen de belangen van consument en producent grotendeels gelijk op. De uiteindelijke belangen van de overheid, de ziektekostenverzekeraars, de ziekenfondsen, de professionele hulpverleners én de patiënten zijn niet strijdig met elkaar. Dat is wat wij als onze specifieke invalshoek zien. Hoogstens bij het invullen van praktische regels kun je op een gegeven moment strijdige belangen krijgen. Op dat moment, en daar ontbreekt het nog aan, moeten er organen kunnen optreden, die alle argumenten democratisch wegend, uitspraken kunnen doen. Om een voorbeeld te noemen: het vestigingsbeleid van huisartsen. Als daar afspraken over moeten komen, zullen de huisartsen proberen een bepaald minimum aan patiënten uit het vuur slepen. Dat is begrijpelijk omdat ze een bepaald inkomensniveau proberen te handhaven. Aan de andere kant proberen de patiën-

ten meer tijd van hun huisarts te veroveren, dus de praktijken zo klein mogelijk houden. Hier is duidelijk sprake van strijdige belangen in een praktische context. Het zou onjuist zijn de huisartsen dat alleen te laten opknappen, ook de argumentatie van de patiënten moet erbij betrokken worden. Als je er dan niet uit komt, dan moet er een overheid zijn die de argumenten tegen elkaar afweegt en vervolgens een redelijke uitspraak doet. Maar helaas heeft die overheid in dit geval geweigerd deze verantwoordelijkheid op zich te nemen: de Tweede Kamer heeft zich onlangs nog verzet te-

gen een door de overheid gecontroleerd vestigingsbeleid voor huisartsen. Wij vinden dat uitermate betreurenswaardig, zeker gezien de enorme bedragen die naar de gezondheidszorg toevloeien. Dat de overheid haar verantwoordelijkheid niet wenst te dragen is in feite nog veel kwalijker dan wanneer geen rekening wordt gehouden met de stem van de patiënten.

Demokratie

Een belangrijke vraag voor een algemene patiëntenvereniging blijkt de manier waarop zij zich moet opstellen tegenover bestaande structuren. Wat is de beste manier om je stem te laten horen: door zo snel mogelijk in bestaande besturen een plaatsje als belangenbehartiger te veroveren of door nadrukkelijk als pressiegroep vanaf de zijlijn nauwlettend het gebeuren te volgen. Winkelhuijzen: 'daar komt een maatschappelijk probleem om de hoek kijken. Als je in een democratie allerhande belangenvertegenwoordigers betreft bij alle beslissingen dan vrees ik dat hier en daar de kwaliteit van die beslissingen wel eens in behoorlijk negatieve zin kan worden beïnvloed. Je moet dus eerst de verantwoordelijkheden duidelijk op een rij zetten. Patiëntenorganisaties zijn dan verantwoordelijk voor argumentaties vanuit het patiëntenbelang, professionele hulpverleners houden hun beroepsbelangen in de gaten en de overheid het algemeen belang. Ik vraag me of het wel zo'n goede zaak is om vertegenwoordigers van al die belangen naast elkaar in bijvoorbeeld een ziekenhuisbestuur te zetten. Dan gaat iedereen het tot zijn taak rekenen zijn eigen belang te verdedigen. Dan voldoet het ziekenhuisbestuur niet meer aan zijn specifieke taak, namelijk de gezondheidszorg in het ziekenhuis kwalitatief op een zo hoog mogelijk peil te houden tegen zo laag mogelijke maatschappelijke kosten. Vanuit een dergelijke optiek kan ik mij voorstellen, dat de patiënten zich organiseren, dat zij de kansen krijgen om met leiding van het ziekenhuis te kunnen overleggen, maar met de erkenning dat de professionele hulpverleners in het ziekenhuis dezelfde rechten genieten. In het bestuur moet je dan mensen aantreffen die de kwaliteiten bezitten om de argumentaties en belangen goed tegen elkaar af te wegen tegen de achtergrond van de kwaliteit en de kosten van de gezondheidszorg'. Binnen de AVP is de discussie over dit punt nog niet afgerond, maar wel hoogst actueel, omdat vanuit het bestuur van Annadal geluiden komen dat de AVP betrokken zou moeten worden bij bestuursbenoemingen. Wat

Winkelhuijzen betreft hoeft de baantjesjacht nooit geopend te worden: 'ik denk dat het veeleer ons werk is om het bestuur van bijvoorbeeld een ziekenhuis zover te krijgen dat het de voorwaarden schept voor patiënten om inspraak te kunnen leveren. 'Artsen zouden er bijvoorbeeld toe moeten komen om overlegsituaties te creëren met hun patiënten. Daarvoor is natuurlijk vereist dat zij de patiënt zien als iemand die deskundig is op het gebied van zijn eigen gezondheid en lichaam.'

Mondigheid

De werkelijkheid gebiedt de AVP onder ogen te zien dat er aan de mondigheid van de patiënt nogal wat schort. 'We zien voorlopig dan ook als onze voorname taak de mondigheid van de patiënten te vergroten, zijn gevoel van verantwoordelijkheid voor zijn eigen gezondheid op te voeren. De historische problematiek waar we mee zitten is dat de mensen hun verantwoordelijkheid voor hun eigen gezondheid is ontnomen. Dat geldt niet alleen voor iemand die al ziek is, maar ook voor mensen die moeten voorkomen dat ze ziek worden. Wat betreft de preventie wordt de eigen verantwoordelijkheid tegenwoordig wel weer benadrukt, maar bij het genezingsproces wordt de zieke vaak iedere eigen verantwoordelijkheid ontzegd. Dat kan ik niet begrijpen'. Mevrouw Ummels ziet daarin toch een verbetering komen: 'Men durft nu eindelijk te zeggen: op mijn verwijskaart staat dat dokter A mij zou behandelen en dan neem ik niet twee keer achter elkaar genoeg met dokter B of zijn assistent. Men houdt steeds meer vast aan de keuze van de arts. De patiënten schakelen ons steeds meer in voor dat soort zaken of ze schrijven zelf een brief. Een paar jaar geleden gebeurde zo iets nog niet.' Ook Winkelhuijzen ziet duidelijk verbetering in de mondigheid, 'maar wat je uiteindelijk moet bereiken is dat de patiënten en de professionele hulpverlener samen tot een afwegingsproces komen voordat beslissingen genomen worden over de behandeling. Trouwens, steeds meer professionele hulpverleners erkennen het belang van een dergelijke aanpak, omdat ze inzien dat de kwaliteit van het genezingsproces ermee is gebaat, als ze de patiënt er nauwer bij betrekken.'

Ombudswerk

De eigen verantwoordelijkheid die de AVP zo nadrukkelijk bepleit voor de patiënten dreigt paradoxaal genoeg door een andere activiteit in het gedrang te komen, namelijk wanneer het om ombudswerk gaat. 'Daar loop je de kans

dat je de eigen verantwoordelijkheid van de mensen weer overneemt als je ze zegt: laat die zaak maar aan ons over, dat knappen wij wel voor je op. Die neiging moeten we onmiddellijk afkappen. We ondernemen helemaal niets waar de patiënt zelf niet helemaal achter staat. We proberen er samen uit te komen, maar de patiënt blijft de verantwoordelijke. Dat staat voorop in het ombudswerk, samen met de gedachte dat de vertrouwensrelatie tussen hulpverlener en patiënt het allerbelangrijkste is voor het genezingsproces. Vandaar dat wij geen klachten in de openbaarheid brengen met naam en toenaam van de specialist, het ziekenhuis of de huisarts, ook al zouden veel mensen op dat soort publiciteit afkomen zodat we een flinke ledenwinst konden boeken. Je zou integendeel er naar moeten streven de vertrouwensrelatie op een zo hoog mogelijk peil te brengen. Dat kan er immers toe leiden dat hulpverlener en patiënt meer en meer gaan discussiëren over de behandeling, alternatieven, risico's en dat soort zaken. Een erg belangrijk aspect daarvan is ook de preventie die je op zo'n manier een grotere rol kunt laten spelen. Er gebeurt nu veel te weinig in dat opzicht. Je kunt dat vergelijken met de autoindustrie. Daar werd ook niets gedaan om te voorkomen dat de auto's kapot gingen totdat de Arabische oliesjeiks de prijs van de benzine de hoogte in begonnen te jagen. Dat zijn van die onbegrijpelijke maatschappelijke verschijnselen. In wezen zie je zo iets ook gebeuren in de gezondheidszorg, waar niets aan actieve preventie wordt gedaan. Met actieve preventie zijn we veel meer gebaat en daarom moeten de patiënt en de hulpverlener samen de ziektegevallen terugkoppelen naar de oorzaken, die zowel in de individuele sfeer als in de omgeving kunnen liggen. Daar ligt precies een werktein voor deze universiteit, die een relatie wil leggen met gezondheidszorgwerkplaatsen, activiteiten in de buurt, huisartsen enzovoort.'

J. H.

Officiëel en alternatief

Geneeskunde en cultuur

Geneeskunde is het geheel van begrippen en methoden waarmee, in een bepaalde tijd en plaats, gezondheid en ziekte worden beschreven, onderzocht en beïnvloed. Zoals elk aspect van onze cultuur, toont geneeskunde processen van historische en lokale variatie, groei, verbijzondering of ook afbraak. Daarin spiegelen zich algemene tendenzen van die cultuur af. Zo zal men bijvoorbeeld dan en daar van een officiële of dominante (overheersende) geneeskunde kunnen spreken, waar in de cultuur in het algemeen duidelijke dominantie van bepaalde stromingen of groepen is aan te wijzen. Er moet, met andere woorden, zoiets als een officiële cultuur zijn, wil er van een officiële wetenschap en een officiële geneeskunde sprake zijn. En zolang die dominante officiële cultuur, die men ook schoolcultuur kan noemen, algemeen als normgevend wordt aanvaard, zolang zal ook de schoolgeneeskunde vanzelfsprekend voor de geneeskunde worden gehouden. Er moet al flink wat culturele rebellie, op allerlei gebieden, in de lucht zitten, wil het verschijnsel der alternatieve geneeswijzen tot serieuze omvang en aanhang kunnen uitgroeien.

Onvrede met dominante cultuur.

Momenteel is dat inderdaad het geval. Dat recent groeiende populariteit van geneeswijzen die in feite al sinds tientallen jaren of langer in ons land bekend waren en werden toegepast, weerspiegelt een algemene trend: alternatief is in. Het blijkt op de markt en bij de drogist, waar we de muesli, kruidentheengingenaastelkaaraangeboden vinden. Het blijkt uit advertenties van levensverzekeringsschappijen die polissen voor alternatief samenlevenden aanprijzen. Het blijkt uit alternatieve kleding, eetgewoonten, religieuze bewegingen, en het blijkt, tenslotte, ook uit het ontstaan van alternatieve ziektekostenverzekeringen.

Al dit alternatieve wortelt in een klimaat van algemene onvrede met de dominante cultuur. Het is tekenend dat Ivan Illich, de luidruchtigste en bekendste criticus der officiële geneeskunde, zich op dit onderwerp heeft gestort na eerst naam te hebben gemaakt met een boek waarin hij het hedendaagse opvoedings- en scholingssysteem grondig afkraakte. Er zijn velen in onze samenleving, vooral

Prof. dr. Paul Thung, de auteur van dit artikel, is hoogleraar in Leiden met als leeropdracht 'De betrekkingen tussen natuurwetenschap en geneeskunde'. Hij is door de Leidse universiteit voor 2/5 van zijn taak vrijgesteld om in Maastricht te assisteren bij de opbouw van de Algemene Faculteit. Zijn onderwijs in Leiden geschiedt in het kader van de afdeling 'Metamedica', die zich bezig houdt met verschillende theoretische aspecten van de geneeskunde en van de relatie tussen geneeskunde en samenleving. Hieruit is zijn belangstelling voortgekomen voor de alternatieve geneeswijzen. Over dit onderwerp publiceerde hij onder meer een bijdrage in 'Controversen in de geneeskunde' (onder redactie van Querido en Roos, uitgeverij Bunge, 1979).

sinds een jaar of tien, twaalf, die zich niet thuis voelen in de denk- en gevoelspatronen van de dominante cultuur. Er zijn bovendien, of wellicht vóórdien schrijvers en leiders die daaruit bewegingen smeden. En er zijn problemen te over waarvoor die bewegingen zich kunnen inzetten. Eén van die problemen is, dat de geneeskunde, de officiële of schoolgeneeskunde en het hele gezondheidszorgsysteem dat daar omheen is gebouwd, voor vele behoefte en vragen van hedendaagse patiënten geen afdoende oplossing biedt.

Zo is er dus een samenloop van tenminste drie omstandigheden in onze cultuur waaruit de huidige 'hoogconjunctuur' van alternatieve geneeswijzen is te verklaren:

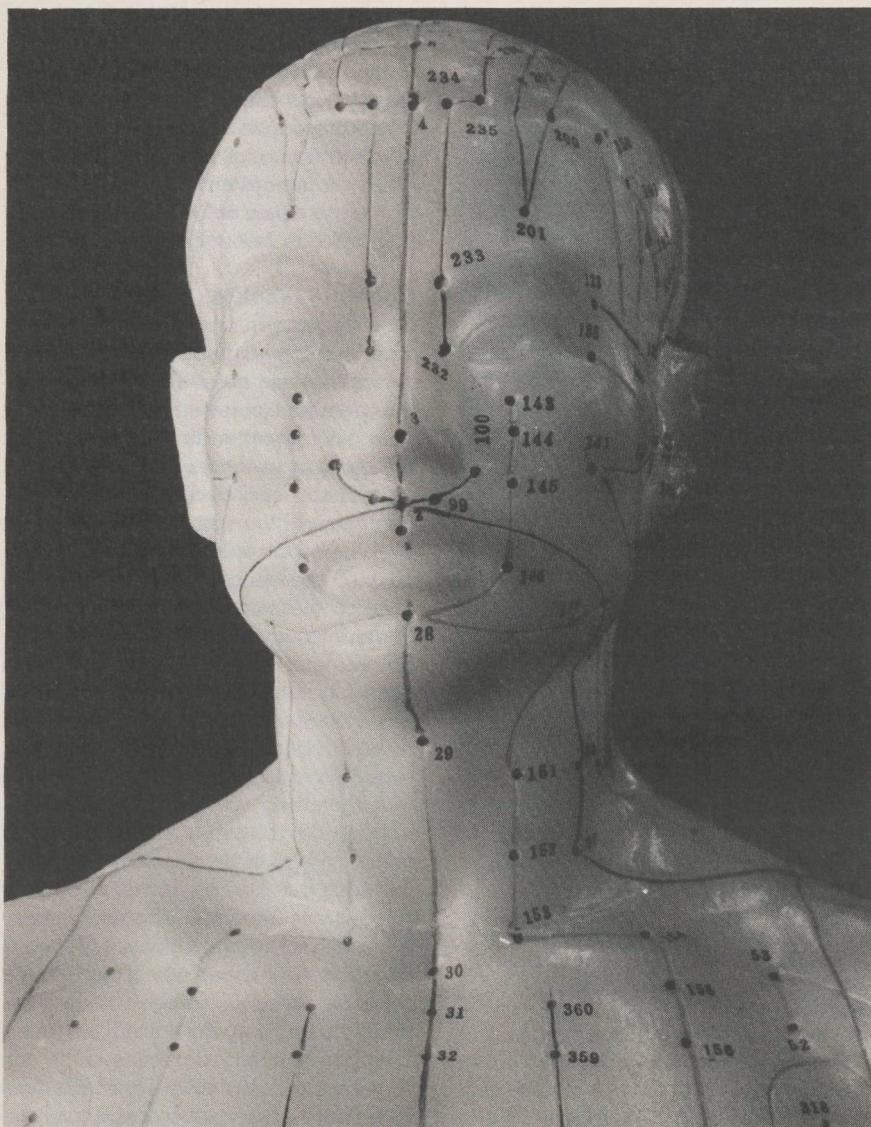
- het bestaan, al sinds lange tijd, van deze geneeswijzen zelf;
 - het ontstaan, sinds enkele decennia, van nieuwe, tot nog toe onbeantwoorde behoeften en vragen;
 - de groei, sinds een jaar of tien, van een klimaat van culturele rebellie.
- Deze drie zaken wil ik, in omgekeerde volgorde, in het volgende bespreken.

Culturele rebellie.

De uitingen van onvrede met de dominante westerse cultuur zijn velerlei. Zij hebben echter meestal bepaalde trekken gemeen: een afkeer van traditionele gezagsverhoudingen, ook op het gebied van weten en kunnen, en een hang naar een eenvoudige, emotioneel bevredigende formulering van problemen en oplossingen. Deze trekken zijn typerend voor de leef- of denkwijzen die met de term tegencultuur ('counter-culture') worden aangeduid. Van belang is, dat in de gisting van deze tegen-cultuur allerlei zaken omhoog worden gestuwd, die soms wel duidelijk bijeen horen, maar soms ook elkaar ernstig weerspreken. Zo is de belangstelling voor yoga of natuurgeneeskunde duidelijk van een en dezelfde aard: een romantisch 'dieper' of 'natuurlijker' kennen wordt gesteld tegenover de 'mechanische' en 'technologische' schoolwetenschap. Maar andere beschrijvingen, zoals de neuraaltherapie of de celtherapie, passen daar geheel niet bij en zijn in wezen 'mechanistischer' dan de meest natuurwetenschappelijk opgevatte geneeskunde. Door het verschijnsel der culturele rebellie zitten nu ook allerlei geneeswijzen in de lift die de naam alternatief in culturele zin nauwelijks verdienen. De Moermantherapie is een voorbeeld; Moerman heeft duidelijk geluk gehad met zijn hoge leeftijd. Als Samuels een paar jaar langer had geleefd, zou ook zijn kankertherapie vandaag wellicht een alternatief hoogseizoen hebben gekend!

Het falen van de officiële geneeskunde.

Maar er is méér dan het alternatieve klimaat: er is ook zoiets als het 'falen' van de officiële geneeskunde. In de geïndustrialiseerde samenleving zijn door vele oorzaken, waarvan de geneeskunde er slechts één is, een aantal bedreigingen van leven en gezondheid die vooral op jonge leeftijd toeslaan, grotendeels uitgeschakeld. Andere gevaren kregen daardoor groter gewicht, vooral de bedreigingen door het leven zelf, waarmee ik bedoel: door deze wijze van leven, onder déze omstandigheden. Het patroon van

14

doodsoorzaken, van ziekten en van gezondheidsnaden in het algemeen veranderde en ontglipte daarbij goeddeels aan de greep der geneeskunde. Dat is te zien aan de twee fronten waarop de gezondheidszorg het nu het zwaarst te verduren heeft, namelijk dat van de dodelijke chronische ziekten die voor hun ontstaan een lange levensduur nodig hebben, en dat van de psychische en sociale welzijnsnaden die in een moderne stedelijke beschaving ontstaan. Op beide fronten faalt de geneeskunde en wel op verschillende wijzen. Wat haar het meest wordt verweten, zijn bepaalde tekorten in de beroepsuitoefening of in de opzet van het stelsel van de gezondheidszorg. Men klaagt dan over eenzijdig technocratische behandelingswijzen van kanker- of hartpatiënten, zonder aandacht voor hun persoonlijke situatie, of over de harteloosheid van een psychiatrie zonder gevoel voor maatschappelijke behoeften. Over dergelijke tekorten wordt veel en vurig ge-

discussieerd, waarbij echter wordt voorbijgegaan aan een nog diepergaand verwijt dat aan de moderne geneeskunde te maken is. Dat bewaar ik voor mijn slotparagraaf.

Het alternatieve antwoord.

Maar nu eerst de alternatieve geneeswijzen. Ze zijn, zoals gezegd, van zeer uiteenlopende aard en herkomst. Acupunctuur is eeuwen oud en ook al sinds de zeventiende eeuw in het Westen bekend. Stelsels die hun inspiratie ontleen aan natuurwetenschap en techniek, zoals de therapie van Samuels, zijn daarentegen typisch negentiende of twintigste eeuws van aard. In ons land ontmoeten elkaar stromingen uit verschillende streken en sferen, vanaf de Duitse Anthroposofie tot de Noordamerikaanse Christian Science en vanaf de mystieke astrologie tot de biochemisch geïnspireerde enzymtherapie. Om iets van de veelheid van en variaties in geneeswijzen te begrijpen, is

het boek van Van Dijk ('Geneeswijzen in Nederland') onmisbare lectuur. Al lezend daarin, kan men tevens ervaren uit hoe volkomen verschillende denken en gevoelsferen al deze richtingen voortkomen. Dat heeft uiteraard ook invloed op de mate van bijval die zij oogsten en bij welk publiek ze aanslaan.

Toch hebben de meeste alternatieve geneeswijzen dit gemeen, dat zij een antwoord suggereren op de oudste vraag van alle mensen: de vraag naar geluk. Dat de geneeskunde aan die vraag voorbijgaat, is wellicht het diepste verwijt dat wij haar maken!

Op zoek naar het verloren paradijs

Nu in ons deel van de wereld welvaart, veiligheid en levensduur voor velen een vanzelfsprekend gegeven zijn, komt het gemis aan geluk tevoorschijn. Het schemert door als het eigenlijke gemis achter de klachten en noden waarmee wij naar de dokter lopen. Wij zoeken voortdurend het verloren paradijs, het onbekende heil dat ons zal verlossen uit dit onbevredigende menselijk leven. Natuurlijk vragen wij daar niet openlijk om. Eerder zullen wij de drang naar en de denkbaarheid van dit heil ontkennen. Er zijn ook genoeg concrete, specifieke noden om aan de geneeskunde voor te leggen. En die geneeskunde heeft ook geen gebrek aan concrete mogelijkheden om de processen van diagnostiek en therapie op gang te houden. Juist uit dat voortgaande proces ontspringt echter het falen: waar blijft het laatste heil, de uiteindelijke en afdoende geneezing?

De kracht van veel genezers in de alternatieve sfeer steekt nu hierin, dat zij niet voorbijgaan aan die onuitgesproken vraag. Dat kan trouwens ook voor gewone dokters opgaan, want ook zij suggereren vaak een antwoord op die vraag die niemand stelt. Wij herkennen die suggestie in alle voorschriften die ons gegeven worden onder het motto: dit is 'goed', 'gezond', 'heilzaam'. Wie genezing of gezondheid belooft met het gezag dat genezers zich zo graag aanmeten, door een leefregel of een handoplegging, een dieet of een injectie, die spreekt eigenlijk over het heil, het geluk dat wij in diep geheim zoeken. Maar moderne geneeskunde zal, juist in onze tijd, steeds meer moeten spreken van grenzen en beperkingen, van aanvaarding en moeten leren leven of sterven met ... Des te meer wordt zij tevens een falende geneeskunde die ons ertoe brengt ons heil elders te zoeken!

P. J. Thung

De alternatieve geneeswijzen ná het rapport-Muntendam

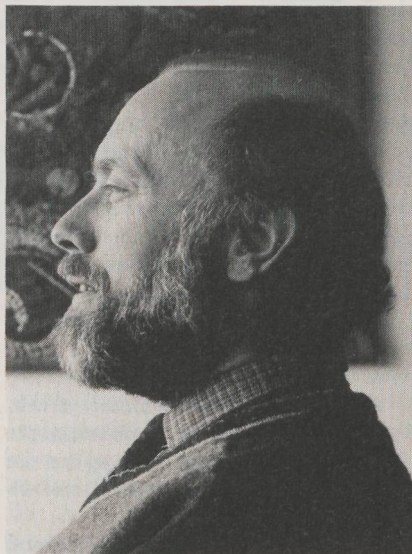
Op 22 januari 1977 werd door een aantal organisaties op het gebied van de alternatieve geneeswijzen een manifestatie gehouden in het Krasnapolsky zalen-centrum te Amsterdam. Deze happening, onder de naam 'Gelijke Rechten voor Alle Geneeswijzen' werd een groot succes: duizenden Nederlanders trokken erheen, de media besteedden uitgebreid aandacht aan deze gebeurtenis en bij de overheid werd ook gehoor gevonden. De toenmalige staatssecretaris van Volksgezondheid, Hendriks, besloot een commissie in te stellen die de opdracht kreeg de maatschappelijke betekenis van de alternatieve geneeswijzen te onderzoeken en na te gaan in hoeverre het mogelijk zou zijn de alternatieve geneeswijzen een wettelijke status toe te kennen.

'De Commissie ziet in haar instelling zowel als in haar opdracht het sluitstuk in een reeks adviezen en rapporten, uitgebracht naar aanleiding van het strafproces tegen de Limburgse magnetiseur Lemmens kort na de oorlog. Het was de toenmalige voorzitter van de Gezondheidsraad, Dr. J. J. Brutel de la Rivière, die een rapport uitbracht over het Scandinavische stelsel (zie ook het Request van de drie 'H's' in 1913). Daarop volgde in het begin van de zestiger jaren het tot stand komen van een ambtelijke werkgroep Muntendam (Volksgezondheid, Justitie, O. en W.), die de Regering een ontwerp aanbod tot wijziging van de wet van 1865. Dit voorstel was het uitgangspunt voor een in te stellen commissie Peters, op haar beurt gevolgd door de Commissie-de Vreeze. In de instellingstoespraak op 17 mei 1977 heeft de toenmalige staatssecretaris Hendriks gesteld dat in deze reeks de Commissie Alternatieve Geneeswijzen mede gezien moest worden als de volgende schakel in het proces, waarbij ook niet-gekwalificeerden in de uitoefening van de individuele gezondheidszorg kunnen worden ingeschakeld.'

Op de monopolie-positie van de Universitaire Geneeskunde heeft dit alles nog vrijwel geen invloed gehad. Tot het comité dat de manifestatie in Amsterdam had georganiseerd traden inmiddels nog meer organisaties van alternatieve genezers toe en er werden stappen ondernomen om de oorspronkelijke vorm om te zetten in een rechtspersoonlijkheid: de vereniging 'Gelijke Rechten voor Alle Geneeswijzen' was geboren.

Conferentie

Nu de Commissie Alternatieve Geneeswijzen haar werkzaamheden heeft

Piet Kerkhof, werkzaam bij de capaciteitsgroep Huisartsgeneeskunde, was vóór zijn komst naar Maastricht huisarts in Rotterdam. In die tijd kreeg hij belangstelling voor acupunctuur en paste die ook als therapie toe. Van zijn bezoek aan het onlangs gehouden symposium van de vereniging 'Gelijke Rechten voor alle Geneeswijzen' maakte hij het hier afgedrukte verslag.

voltooid organiseerde deze vereniging op 28 maart in Amersfoort een conferentie onder de toepasselijke titel: 'Rapport Commissie Alternatieve Geneeswijzen en hoe nu verder'. Men had zich verzekerd van de medewerking van drie leden van de commissie: C. Aakster, P. van Dijk en C. Schoonheim. De eersten als socioloog en arts bekend door diverse publicaties op het gebied van de alternatieve geneeswijzen, de laatste een wat minder aan de weg timmerende socioloog uit de Mazdaznan-beweging. De aan onze algemene faculteit verbonden P. Thung, hoogleraar in de 'betrekking

tussen natuurwetenschap en geneeskunde' hield de openingsrede. Hij stelde dat het leveren van commentaar op het Rapport van de Commissie Muntendam en het discussiëren erover op deze conferentie werd bemoeilijkt door het feit dat de aanwezigen slechts hadden kunnen kennisnemen van tien bladzijden aanbevelingen en de slotbeschouwing van het 564 bladzijden tellende rapport. Omdat de gemiddelde Observant-lezer waarschijnlijk ook deze voorkennis mist volgt hier een korte samenvatting van deze tien bladzijden en zal dit verslag verder alleen een paar kenmerkende uitspraken van de inleiders bevatten en iets trachten weer te geven van de sfeer tijdens de conferentie. De Commissie-Muntendam onderbouwt in haar rapport met een aantal cijfers over het consulteren van alternatieve genezers de stelling dat de alternatieve geneeswijzen een belangrijke plaats in de Nederlandse samenleving innemen.

Paul van Dijk zei daarover:

'In 1980 hebben in de gemiddelde huisartspraktijk ongeveer 200 patiënten met elkaar 1600 keer een alternatieve genezer bezocht. Uit onderzoek is tevens gebleken dat slechts een klein deel (ongeveer 20%) van de patiënten hun bezoek aan een alternatieve genezer melden bij de huisarts. Vandaar dat veel huisartsen vinden dat het in hun praktijk zo'n vaart niet loopt.'

In een aantal concrete aanbevelingen (11 in totaal) stelt de commissie de regering voor enerzijds ervoor te zorgen dat meer betrouwbare informatie over de alternatieve geneeswijzen beschikbaar komt, bijvoorbeeld door de oprichting van een informatiecentrum en door het stimuleren van gericht wetenschappelijk onderzoek, anderzijds de consequenties uit de aangetoonde maatschappelijke betekenis te trekken en de positie van de alternatieve genezers een wettelijke status te verlenen en bovendien ernaar te streven dat de kosten van alternatieve geneeskundige behandelingen voor vergoeding door de ziekenfondsen in aanmerking komen.

9de Fakulteit

Aanbeveling nr. 5 is speciaal van belang voor de univeriteiten. Deze luidt: *'De C.A.G. beveelt de regering aan in de bestaande universitaire en para-universitaire opleidingen het verstrekken van informatie over alternatieve geneeswijzen te bevorderen en daarbij bijzondere aandacht te laten*

schenken aan de voorlichtende functie van de hulpverleners.'

In de toelichting bij deze aanbeveling staat nog:

'Het is gewenst deze informatieve en voorlichtende kennisoverdracht te laten verrichten door personen, die het brede terrein van de alternatieve geneeswijzen, met inbegrip van de aldaar voorkomende vraagstellingen, kunnen overzien.'

Cor Aakster had blijkbaar weinig vertrouwen in de uitvoering van deze aanbeveling. Hij pleitte in zijn inleiding voor het oprichten van een 9e (!) medische faculteit, waar dan eindelijk echt 'holistische' artsen opgeleid zouden moeten worden.

Verder deed op de conferentie het realistische grapje de ronde dat de gemiddelde Nederlandse huisvrouw meer van alternatieve geneeswijzen weet dan de gemiddelde huisarts, omdat haar vakbladen er wel over schrijven.

Prof. Thung gaf, als enige 'buitenstaander' onder de inleiders fundamentele kritiek op het rapport C.A.G. Deze was in drie punten samengevat:

– *Onderschatting der kulturele pluriformiteit:*

Het rapport geeft onvoldoende aandacht aan de verschillen in opvatting m.b.t. begrippen als gezondheid, ziekte, genezing en ook het begrip alternatief zelf, die tussen verschillende groepen in onze samenleving bestaan.

– *Versluiering der verschillen:*

Kontroversen die ontstaan doordat zich een kulturele pluriformiteit aan 't ontwikkelen is worden versluierd door het onscherp definiëren en inconsistent hanteren van relevante begrippen: b.v. 'wetenschappelijk', 'alternatieve geneeswijze', 'adequate opleiding' resp. 'nodige scholing'.

– *Verschuiving der problemen:*

Bij eventuele uitvoering der aanbevelingen zal blijken dat discussies over deze begrippen, evenals die over methoden van toetsing en criteria voor effectiviteit, opnieuw zullen losbranden. Dit is alleen te vermijden als men aanvaardt dat bepaalde alternatieve denkwijzen niet binnen één stelsel van begrippen en criteria kunnen worden vergeleken met wat tot nu toe de hoofdtak van onze westerse cultuurstroom is.

De ruimte ontbreekt hier om deze misschien wat abstract aandoende kritiek nader uit te werken. Tijdens de conferentie zijn deze kritische opmerkingen van Thung niet weerlegd maar ook niet ter harte genomen. Het gevolg was m.i. dat een effectieve gedachtenwisseling over de controverse tussen

reguliere en alternatieve geneeskunde vaak onmogelijk leek, omdat de basis ontbrak waarop men verschillen in definiëring van begrippen en problemen zou kunnen expliciteren.

Links en rechts

Uit de inleiding van Aakster lijken mij drie punten het vermelden waard:

1. *de alternatieve geneeswijzen onttrekken zich aan de klassieke politieke tegenstelling tussen links en rechts, ze zijn veeleer te duiden als een derde dimensie, die loodrecht staat op de controverse tussen progressief en conservatief.*

Dit bleek ook als men het publiek dat deze conferentie bezocht (circa 150 personen) en dat vrijwel volledig uit beoefenaars en aanhangers van de alternatieve geneeswijzen bestond eens nader bekeek: men zal alle leeftijden, van student tot hoogbejaarden en de kleding liep uiteen van gedekte streepjescostuums met wit overhemd en das tot de typische alternatieve outfit van vormeloze truien en textiel uit het verre Oosten, met de bijpassende gladgeschoren burgergezichten en ongeremd behaarde hoofden.

2. *als algemene kenmerken van de alternatieve geneeswijzen noemde Aakster*

a. *het holistische denken*

b. *het accent op kwaliteit, d.w.z. op individueel ambachtelijke werken in tegenstelling tot het najagen van kwantiteit met industriële efficiëntie,*

c. *nadruk op het zelfgenezend vermogen, d.w.z. meer gericht op het stimuleren van opbouwende krachten en zelfverdediging dan op het afremmen van afbrekende krachten en elimineren van aanvallers,*

d. *onschadelijkheid, gekoppeld aan afkeer voor technologie,*

e. *aandacht voor leefwijze,*

f. *nadruk op de eigen verantwoordelijkheid voor gezondheid, ziekte en genezing.*

M.i. is er nogal wat af te dingen op de algemeenheid van deze kenmerken voor de verschillende alternatieve geneeswijzen. Dit kwam ook in de inleiding van Paul van Dijk naar voren.

3. *Der kracht achter de ontwikkeling van de alternatieve geneeswijzen wordt gevormd door een principiële ideologie die in de genoemde kenmerken tot uiting komt, door de reclame die van successen uitgaat, en door de ontevredenheid met de resultaten van de reguliere geneeskunde, speciaal bij chronische ziekten. Twee belangrijke blokke-*

ringen zijn: de afhankelijkheid van de huidige welvaart van vergroting, of in ieder geval voortzetting van produktie en de conserverende invloed van de staat, die zich verbonden heeft met de belangen van Kapitaal en Arbeid.

Paul van Dijk werd, voor zover ik kon nagaan, door de aanwezigen het hoogst gewaardeerd met zijn inleiding, omdat hij een realistisch, praktisch en genuanceerd verhaal hield.

Hij begon met te stellen dat de alternatieve geneeswijzen niet gezien kunnen worden als een oplossing voor de huidige problemen met de reguliere gezondheidszorg. Het functioneren van de huisarts als spil in de gezondheidszorg en centrum van menselijke hulpverlening is belangrijker.

Open houding nodig

De huisarts zal, wil hij het contact met zijn patiënten niet verliezen (zie de opmerking van P. v. Dijk voorheen) een open houding ten aanzien van de alternatieve geneeswijzen moeten innemen. Hij hoeft geen propagandist van alternatieve geneeswijzen te worden, daarvoor heeft hij zelf te veel mogelijkheden in huis. Wel lijkt het gewenst dat hij zich globaal oriënteert op de mogelijkheden van de verschillende geneeswijzen en de motieven van de patiënten om hier gebruik van te maken. Behalve de globale oriëntatie, die uit de beschikbare literatuur kan worden verkregen, lijkt het verstandig, zo mogelijk met andere huisartsen samen (bijvoorbeeld in het verband van een plaatselijke huisartsenvereniging), contacten te leggen met een aantal betrouwbare beoefenaars van alternatieve geneeswijzen in de buurt van de praktijk. Van verschillende kanten kan dit positief werken:

– *de huisarts kan zijn patiënt een betrouwbaar adres geven. Daardoor kan worden voorkomen dat de patiënt verzandt in de chaotische en soms malafide situatie op dit gebied;*

– *de patiënt houdt het gevoel dat hij terecht kan bij de huisarts als het gaat om zaken van ziek en gezond zijn;*

– *de huisarts kan noodzakelijke informatie betreffende zijn patiënt doorgeven.*

Omgekeerd kan de huisarts informatie verwerven van de betreffende therapeut:

– *hij houdt op die manier zicht op de situatie;*

– *de huisarts kan op deze wijze een beter inzicht krijgen in de mogelijkheden van de betreffende alternatieve geneeswijzen.*

Wie geneest heeft gelijk

Wat betreft deze mogelijkheden van alternatieve geneeswijzen noemde van Dijk het, m.i. terecht, een kunstfout wanneer de huisarts zijn patiënten met een chronisch pijnsyndroom een potentieel schadelijke behandeling uit de reguliere geneeskunde adviseert (operatie of continue medicatie) alvorens de onschadelijke behandeling door een bekwaam alternatieve genezer te beproeven (b.v. acupunctuur of paranormale geneeskunst). Hetzelfde geldt voor de bewezen mogelijkheden van homeopathie of natuurgeneeswijze bij een astmathisch kind voor wie men langdurige cortico-steroïde-mediatie overweegt.

De inleiding van C. Schoonheim, als laatste voor de lunchpauze, bracht niet veel nieuws. Hij pleitte voor het serieus nemen van de uitspraak van Paracelsus: *wie geneest heeft gelijk*. Volgens hem mogen we uitgaan van een toenemende behoefte om zelf verantwoordelijkheid te dragen voor ziekte en gezondheid bij een groot deel van de bevolking, uitgezonderd bij nood-situaties en afgezien van een deel van de bevolking dat afhankelijkheids-situaties blijft prefereren. Hij was van mening dat een belangrijke bijdrage tot verpersoonlijking in de gezondheidszorg, die ook op andere

leefgebieden gewent is, geleverd kan worden door de vrouw en de vrouwen-organisaties. Dit zou wegen openen naar een wezenlijke emancipatie van vrouw en man.

Na de lunch werd in aantal groepen gediscussieerd over de thema's:

- beleid politiek en overheid;
- beleid beroeps- en belangenorganisaties t.a.v. wettelijke regelingen;
- financiële en economische aspecten;
- positie patiënt-therapeut.

Vragen en stellingen uit deze discussies zouden aan de orde komen in een paneldiscussie waaraan behalve de inleiders Thung, Aakster, van Dijk en Schoonheim en een vertegenwoordiger van de beroepsorganisaties van alternatieve genezers de heer v.d. Plaats, van de Nederlandse Werkgroep van Praktijns ook vier afgevaardigden van tweede kamerfracties deelnamen.

Politieke discussie

De heren Beinema (C.D.A.) en Tous-saint (P.v.d.a.) en de dames Wessel-Tuinstra (D'66) en Krijnen (V.V.D.) kregen eerst de gelegenheid ieder een verklaring af te leggen. Op professionele wijze werden de relevante punten uit de verkiezingsprogramma's naar

voren gebracht. De discussie ging verder voornamelijk over het dilemma: moet de overheid de alternatieve geneeswijzen nu al sanctioneren met het oog op hun maatschappelijke betekenis of moet eerst het resultaat van 'wetenschappelijk onderzoek' afgewacht worden.

Zoals bij politieke discussies regelmatig valt te zien kwamen de politieke tegenstellingen en de neiging het publiek voor zich te winnen beter uit de verf dan de zaak waar het om ging. De spraakverwarring waarvoor Thung aan het begin van de dag bedachtzaam had gewaarschuwd kwam tot volle ontwikkeling. Enkele conferentiedeelnemers plaatsten nog uit de grond van hun hart of hun hobby een interruptie. Om vijf uur sloot de voorzitter van de vereniging de heer F. M. Honigh (tevens voorzitter van de Nederlandse Federatie van Paranormale Genezers), die deze dag met een team van medewerkers goed had verzorgd en geleid, de conferentie af.

Op de conferentievraag '... en hoe nu verder?' zal een Medische Fakulteit die niet in een maatschappelijk isolement wil terecht komen in ieder geval moeten antwoorden dat de alternatieve geneeswijzen in het reguliere curriculum op de problemenlijst thuis horen.

Piet Kerkhof

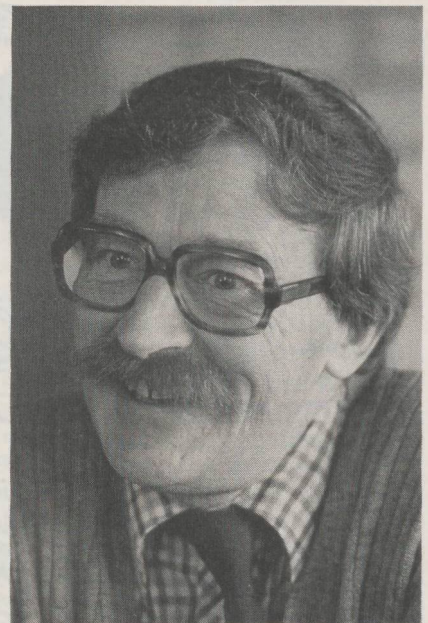
'Op een kwade dag stormde de narcoticabrigade binnen'

Tijn Nieuwlands is ruim vier jaar geleden in Maastricht medicijnen komen studeren. Hij was toen 45 jaar oud. Géén kwestie van late roeping, wel van een noodoplossing. Tijn is namelijk officieel ('officieel' bestaat ook bij de 'alternatieven') acupuncturist, afgestudeerd aan het Hong Kong College of Acupuncture. Maar hij ondervond zo grote moeilijkheden bij de uitoefening van zijn vak in Nederland, dat hij voor de keuze kwam te staan van emigreren, omscholen of zich legaliseren als geneeskundige door een artsdiploma te behalen. Lees hoe de acupunctuur hem zozeer boeide, dat hij voor de moeilijkste weg koos.

'Hoe ik in aanraking gekomen ben met acupunctuur is een lang verhaal, dat een paar jaar na mijn middelbare schooltijd begon, toen ik bij de lucht-macht zat en geïnteresseerd was in oosterse literatuur. Daar zat wel eens wat tussen over oosterse geneeskunde, zowel de kruidengeneeskunde als de acupunctuur. Dat interesseerde me en ik begon langzamerhand doelbewust boeken te zoeken over die andere geneeswijzen. Het was zuiver een hobby en ik moet eerlijk zeggen dat ik er toen niets van begreep, ik vond het onge-loofwaardige hokus-pokus, die wel paste bij mijn belangstelling voor science fiction. In 1957 hoorde ik van een Belgisch familielid dat er een Chinese acupuncturist, die in Parijs medicijnen studeerde, zijn kerstdagen door zou brengen in Luik en dat ik hem daar zou kunnen ontmoeten. Die man was zo enthousiast dat hij een westerling tegenkwam die in acupunctuur geïnteresseerd was, dat hij me beloofde literatuur toe te zenden. Toen heb ik jarenlang stencils, artikelen, namen van boeken, allemaal in het Engels toegestuurd gekregen. Dat las ik allemaal als hobby. Eind jaren zestig werd ik geattendeerd op een cursus over acupunctuur. Daar wilde ik wel aan meedoen, want ik had het gevoel dat ik er inmiddels vrij veel van afwist, maar ik kon er met niemand over praten. Die cursus was schriftelijk en werd verzorgd door een College in Hongkong. Nadat ik die een paar jaar gevolgd had wilde ik wel eens examen doen, maar de cursusleider bleek niet gerechtigd tot het uitreiken van diploma's. Hij gaf me toen wel een adres van professor Lok-Yee-Kung, ook uit Hongkong, die wel daartoe gerechtigd was als professor aan het Hong Kong College of Chinese Acupuncture. Die man liet me weten dat hij een engelstellige cursus verzorgde die ik kon volgen. Dat heb ik ook gedaan en na verloop van een paar jaar kwam ik weer met mijn vraag of ik examen kon doen.

Inderdaad kon ik examen doen, in Sydney of in Hongkong. Ik heb hem geantwoord dat ik het liefst examen zou komen doen in Hongkong en dat ik daar graag wat zou blijven om praktische ervaringen op te doen. Afgesproken werd dat ik in 1974 naar Hongkong zou gaan, maar tot mijn grote schrik kreeg ik een jaar daarvoor een brief van hem dat hij eind 1973 naar Amerika ging emigreren en tot die tijd zo druk bezet was dat hij onze afspraak moest afzeggen. Daarop moest ik snel iets verzinnen: ik heb toen een brief geschreven waarin ik hem liet weten dat ik zonder tegenbericht ervan uitging dat ik in 1973 kon komen werken, nam een jaar verlof op bij de luchtmacht en stapte in het vliegtuig. De man stond natuurlijk raar met zijn ogen te knippen toen ik bij hem binnenstapte, want hij had mijn brief nog niet gekregen. Toch heeft hij alles sportief opgevat en ik heb inderdaad een jaar bij hem kunnen werken en in augustus heb ik examen kunnen doen. Daar heb ik toen voor het eerst kunnen zien hoe acupunctuur werkte. Tot dan had ik alleen de theorie bestudeerd en ik had het effect altijd met een korreltje zout genomen, maar toen ik zag wat er in zo'n stad als Hongkong voor wonderen mee werden verricht, begreep ik niets meer van al die negatieve verhalen die de Engelsen er daar over hadden. Hongkong is een vrijstaat met weinig wettelijke regelingen, maar de acupunctuur zit er toch half in de illegale sfeer en valt dus buiten de officiële geneeskunde, hoewel het voor de Chinezen zelf een soort officiële geneeskunde was.

Vanuit Hongkong ben ik met een paar Amerikaanse artsen nog een tijdje naar Korea gegaan, naar Seoel en Pusan, waar ik me verder heb kunnen bekwamen. Wat ik in dat jaar gezien heb fascineerde mij zo ongeloflijk dat het voor mij vaststond dat ik daar in mijn verder leven mee zou werken. Dat

Tijn Nieuwlands

kwam zeker niet door mijn ondeskundigheid op officieel medische terrein. Ook de Amerikaanse artsen, waaronder echt hoog genoteerde mensen zaten, waren gefascineerd door de werkwijze van Lok-Yee-Kung. 'Wat hier gebeurt is ongelofelijk, dat bestaat niet, dat kan ik als medicus niet verklaren', hoorde je steeds.

Terug in Nederland heb ik me allereerst gemeld bij de Inspectie Volksgezondheid. Het gesprek dat ik daar had gaf geen klaarheid over mijn bevoegdheid. Je kunt je niet vestigen als acupuncturist in Nederland, maar toen ik daarop antwoordde dat ik dan ging emigreren - want ik had een aantal adressen in andere landen waar ik wel kon beginnen -, draaiden ze bij. Men vond het zonde dat ik met mijn kennis naar het buitenland vertrok. Ik zei dat ik wel hier wilde blijven, als ik maar een werkvergunning kreeg. Toen is mij mondeling meegedeeld: er wordt u geen strobreed in de weg gelegd, als u maar zorgt dat er geen klachten komen.

Dat was natuurlijk een moeilijke positie, maar ik heb het er toch op gewaagd. Een paar artsen verzekerden me dat ik geen moeilijkheden zou ondervinden, als ik mijn werk maar consciëntieus deed. Toen ben ik maar begonnen. Van mijn patiënten is er nooit een klacht gekomen, maar op een kwade dag stormde de narcoticabrigade met getrokken revolver mijn praktijkje in Rotterdam binnen. Toen begonnen de gesprekken weer met de inspectie en ook de justitie stelde een onderzoek in. Toen is afgesproken dat ik een arts moest vinden die de verantwoordelijkheid op zich wilde nemen

voor mijn werk. Dan zou er niets op tegen zijn. Die arts heb ik gevonden en sindsdien werk ik met hem samen. Hij stelt de diagnose, vraagt de patiënt of hij akkoord gaat met een acupunctuurbehandeling door mij. Dat doe ik nu nog steeds iedere zaterdagmorgen.

Tijdens de moeilijkheden met justitie kwam de vraag naar voren hoe de heelkundige activiteiten van Tijn Nieuwlands in overeenstemming te brengen waren met de Nederlandse wet. Als hij als acupuncturist wilde blijven werken, zat er voor hem weinig anders op dan te vertrekken naar een land met een minder stringente wetgeving. Als hij in Nederland wilde blijven zou hij zich moeten laten omscholen of zijn oude vak van vlieger weer opvatten. 'Toen is op een gegeven moment gezegd: als nu alleen het feit dat je geen westerse geneeskunde hebt gestudeerd in de weg staat, waarom ga je dan niet studeren?' Toen hebben we alle alternatieven op een rijtje gezet. Voor een medische studie waren natuurlijk financiën nodig en zou ik nog wel op mijn 45-ste kunnen inschrijven? We hebben dat uitgezocht en toen er geen onoverkomelijke obstakels bleken te bestaan heb ik me aangemeld. Tot mijn stomme verbazing werd ik de eerste de beste keer ingeloot. Het idee van die studie was me gaandeweg gaan prikkelen, maar ik kon niet me niet goed realiseren waar ik aan begon. In Hongkong en Korea had ik vaak met Amerikaanse collega's besproken wat ik met mijn opleiding zou gaan doen in Nederland. Dan kwam de studie in de westerse geneeskunde wel eens ter sprake. Het was echt frappant dat ie-

dereen mij dan onmiddellijk de raad gaf daar beslist nooit aan te beginnen. Dat waren allemaal mensen die in het westen een medische studie achter de rug hadden. Ze zeiden steeds opnieuw: de manier waarop we jou hier zien werken, zoals jij je gedachten puur kunt bepalen tot de acupunctuur, dat kun je alleen maar kwijtraken als je er 'andere' kennis bij opdoet. Zij wisten wat zich in dat lichaam afspeelde en konden niet verklaren waarom je een symptoom kon wegnemen door ergens met een naald in te prikken.'

Als vijfdejaars student zijn zijn ervaringen met de westerse geneeskunde natuurlijk nog maar vrij beperkt. Zijn eerste konklusie is dat er inderdaad weinig raakvlakken bestaan tussen acupunctuur en het westerse medisch denken. 'Het is een enorme verrijking, die tweede studie, maar ik weet nu ook wat die Amerikaanse collega's bedoelden toen ze mij afraadden in het westen te gaan studeren.'

Dat brengt ons op de even interessante als lastige vergelijking van de twee geneeswijzen. 'Het verschil zit niet zozeer in de benadering van ziekte en gezondheid. Ik geloof zelfs dat de grondgedachte van de acupunctuur overeenkomt met die van de westerse geneeskunde. Ieder boek over acupunctuur begint met de opmerking dat gezondheid wordt bepaald door het in balans zijn van een persoon. Wordt die balans verstoord, dan treedt ziekte op. Het verschil tussen de twee wordt zichtbaar in de pogingen om die balans te herstellen. De westerse geneeskunst zoekt de verstoring van het evenwicht in biochemische oorzaken, met behulp van een microscoop bij-

voorbeeld, en probeert die op te heffen met medicijnen. Een acupuncturist zoekt het herstel van de verstoring in het gebied waar zijn therapeutisch handelen ligt, door de acupunctuurpunten te prikkelen, die gelegen zijn op het meridiaanstelsel, wat dat dan ook moge zijn.'

Wordt het dan niet de hoogste tijd dat er een wetenschappelijke verklaring wordt gezocht voor het nuttig effect van acupunctuur? Tijn Nieuwlands is het daar volkomen mee eens, maar hij laat die taak graag over aan de westerse geneeskundigen, die vooral met hun kennis op biochemisch terrein de middelen bezitten om dat onderzoek uit te voeren. Dat de acupunctuur dan eventueel haar erkenning vindt bij de gratie van de westerse geneeskunst, neemt hij op de koop toe. Belangrijker vindt hij dat er op die manier een raakvlak kan ontstaan tussen de twee geneeswijzen die nu zo van elkaar afstaan. 'Als via research de biochemische basis van de acupunctuur wordt aangetoond, dan wordt zij een open terrein voor duizenden medici die haar nu niet kunnen gebruiken of niet willen accepteren. Ik vind de acupunctuur een prachtige aanvulling op de westerse geneeskunst, daar waar die tekort schiet. Maar het zou nonsens zijn ook maar iets van de verworvenheden van de westerse geneeskunst overboord te gooien ten gunste van de acupunctuur. Die neiging zie je nog wel eens bij acupuncturisten die hun patiënten een bepaalde levenshouding voorschrijven. Ik vind dat absoluut uit den boze, maar er is een grote groep in de bevolking, die daar gevoelig voor is, misschien als reactie op de westerse geneeskunst.' **J.H.**

Studenten- ecclesia

Ekklesiaraad

Deze bestaat momenteel uit 10 personen van verschillende opleidingen. Het is een zeer goede zaak dat, nu er slechts op 1/2 pastor een beroep kan worden gedaan, meer vrijwilligers zich inzetten en verantwoordelijkheid voor dit werk dragen. Voornaamste aandachtspunten van de Ekklesiaraad – naast het opzetten en begeleiden van de activiteiten – zijn het nauwkeurig formuleren van de uitgangspunten van ons werk.

Tevens samen met het Stichtingsbestuur pogen we een voorziening te krijgen in de ontstane vakature.

Ontmoetingsgroep

De vorige keer aangekondigde ontmoetingsgroep is, volgens verwachting, volgetekend. Het is een beetje een experiment. Al naar gelang de evaluatie aan het slot uitvalt, zullen we kijken of dit aanbod voor herhaling vatbaar is.

Gezien de eerste reacties lijkt het ons wel wat.

Leerhuis

Nu de leerhuisgroep 4 keer bij elkaar is gekomen gaar er stemmen op om niet totaal 6

keer maar vaker bijeen te komen. Het is toch boeiender dan je denkt om terug te koppelen naar de bronnen van de joods-christelijke traditie.

Het is niet eenvoudig om teksten die duizenden jaren oud zijn te verstaan, maar het loont de moeite zeker als blijkt, dat de vragen waar ze zich mee bezig houden vaak verrassend eigentijds zijn.

Als een aantal mensen van de groep doorgaan, dan is het Leerhuis ook weer open voor nieuwe deelnemers/-sters.

Heeft iemand interesse om aan een vervolgsérie mee te

doen, of wil je meer informatie neem dan contact op met Tafelstraat 13, tel. 043-15651.

Afscheid Frits van der Ven

Al in december hebben wij geschreven, dat wij een afscheidsfeest voor Frits zouden organiseren. Nu is het zover.

Na enig overleg is het volgende globale programma ontstaan: vrijdag 8 mei receptie in de grote sociëteit' op het Vrijthof, vanaf 17.00 uur -19.00 uur, zaterdag 9 mei 's avonds feest voor alle medewerkers – denkers – doeners.

Zondag 10 mei viering in de kapel van de Zrs. Reparatricen aan de Kapoenstraat, waarin Frits preekt. Daarna koffie op de Tafelstraat. Ieder die hem met ons een warm hart toedraagt, of op andere wijze blijk wil geven van waardering voor zijn jarenlange werkzaamheden wordt uitgenodigd deze tijdstippen vast te noteren.

Vieringen

Zoals gebruikelijk zullen de diensten in de Kapel van de Zrs. Reparatricen, Kapoenstraat 23 plaatsvinden, om 12.00 uur.

Zondag 3 en 17 mei

Twee vieringen waarin het werk van Dostojewski belicht wordt.

voorganger: beide keren René van de Beld.

Zondag 10 mei

Afscheid van Frits van der Ven s.j.

Het MICO-team bestaat op dit moment uit 11 studenten. Maar aangezien er een programma voor 500 studenten georganiseerd moet worden, kunnen ze best nog medewerkers gebruiken:

Ook zoekt het MICO-team ouderejaars studenten die tijdens deze introductiedagen alléén of samen met een vriend(in) als mentor een groep willen begeleiden. Zij zullen daarvoor een korte training kunnen volgen.

KORTOM: MICO ZOEKT ENTHOUSIASTE, FANATIEKE, IDEERIJKE EN FANTASIERIJKE VOLLE MEDEWERKERS EN MENTOREN!!

Je kunt je opgeven bij Juliëtte Creemers of Marja Vennix, kamer 322, Hoofgebouw, toestel 303.

Onderwijszaken

Voortgangstoets

Door omstandigheden, verband houdende met de organisatie van het basisarts-examen in juni 1981 en de te houden Onderwijsconferentie in de eerste week van mei 1981, zal de laatste voortgangstoets voor alle studenten van de **Medische Faculteit** in dit studiejaar (1980/1981) worden afgenomen op **dinsdag 12 mei 1981** van 09.00 tot uiterlijk 13.00 uur in de **Eurohal**, Griend 18 te Maastricht.

Adresboek voor Biologen 1981

Deze zomer verschijnt een geheel herzien en aangevuld adresboek voor biologen. Afgestudeerde biologen en 1e en 2e graads docenten in de biologie worden verzocht hun gegevens (naam, functie, werkadres, tel., privéadres, tel., vakgebied, lidmaatschap et. ver.) vóór 15 mei a.s. te zenden aan het secretariaat van de

SMBB p/a Mw. A. van Eck-Jennen Irislaan 10, 5595 EH Leende. Zijn geen veranderingen t.o.v. gegevens in het adresboek 1979 te vermelden, dan worden deze overgenomen. Ook eerder doorgegeven mutaties en toevoegingen worden automatisch verwerkt.

Personele Zaken

In dienst

per 1-3-1981:

Mw. C. Brouwers
dierenverzorgster (tijd.)
Centrale Proefdienvoorz.

Dhr. R. Diest
wetenschappelijk ambt (tijd.)
Medische Psychologie

Mw. B. Kerbusch
administratief medewerkster (tijd.)
Economie v.d. Gezondheidszorg

Mw. M. Vennix
medewerker Miko-introductie (tijd.)
Pers. Zaken/Stud. Belangen

Mw. M. Witte-Heeren
onderzoeksassistente (tijd.)
Medische Psychologie

per 15-3-1981:

Mw. A. v.d. Broek-de Veth
administratief medewerkster
Civiele Zaken

Mw. J. Das
onderzoeksassistente (tijd.)
M.E.M.I.C.

Dhr. R. v.d. Ven
medew. afd. Onderwijszaken (tijd.)

per 1-4-1981:

Mw. N. Mosterd
wetenschap. medewerkster
Verpl. Wetenschap, A.F.

Dhr. W. Bakx
wetenschapp. ambt. (tijd.)
Onderwijsont. + Onderwijs-research.

Dhr. F. Klaasse
wetenschapp. ambt. (tijd.)
Economie v.d. Gezondheidszorg

Dhr. R. Oostenbroek
wetenschapp. ambt. (tijd.)
Algemene Heelkunde.

Algemeen

Antroposofie en geneeskunde

Hoe ga je om met de geneeskunde

– de studie en praktijk – Dit is de titel van een oriëntatieweek in de antroposofie en geneeskunde.

De week is georganiseerd door een aantal medische studenten – is in de eerste plaats ook bedoeld voor medische studenten – van verschillende fakulteiten. In de week zullen 's ochtends en 's avonds, lezingen over de antroposofie en haar geneeskunde, de consequenties van de antroposofische geneeskunde voor de arts., e.d. gehouden worden.

's Middags wordt er in groepen gewerkt aan verschillende thema's. Zo'n thema zal uitgewerkt worden aan de hand van waarnemingsoefeningen en kunstzinnig bezig zijn. Wanneer je meer wilt weten over deze week (23 t/m 29 augustus 1981) vraag dan een folder aan bij:

Martien Nisser,
Bijltespad 72 kamer 10
1018 KJ Amsterdam.

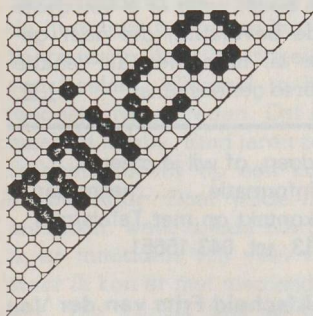
Kongres over botbreuken

Op zaterdag 11 april is in de Eurohal een internationaal medisch congres gehouden over de behandeling van botbreuken.

Sprekers uit drie landen hebben gesproken over de methoden waarbij botbreuken worden vastgezet door een metalen pen in de mergholte.

De organisatie berustte bij de werkgroep Traumatologie van de Afdeling Algemene Heelkunde van het RL ziekenhuis St. Annadal. Aangezien er op de afdeling

Studentenzaken

MICO: MEDEWERKERS EN MENTOREN GEVRAAGD!!!!

De Maastrichtse Introductie Commissie is weer druk bezig met de organisatie van de introductiedagen voor eerstejaars H.B.O. en R.L.-studenten. De sociale introductie zal gehouden worden van donderdag 27 t/m zondag 30 augustus 1981.

Heelkunde van St. Annadal een jarenlange ervaring bestaat met deze methode, zijn chirurgen van deze afdeling de dag begonnen met een workshop waarin aan ± 200 chirurgen uit Europa deze operatietechnieken gedemonstreerd konden worden.

Vrouwenstudies

Congres voor vrouwenstudies in Amstedenam

Van 29 juni t/m 4 juli wordt in het centrum van Amsterdam de Zomeruniversiteit Vrouwenstudies 1981 georganiseerd.

De zomeruniversiteit Vrouwenstudies is in feite een groot congres over vrouwenstudies.

Deze studies zijn ontstaan uit de huidige feministische beweging. In de dagelijkse praktijk krijgen vrouwen te maken met wetenschappelijke theorieën, waarin de specifieke omstandigheden van vrouwen vergeten worden.

Problemen zoals economische afhankelijkheid, discriminatie op de arbeidsmarkt, machtsverhoudingen in het gezin en sexuele onderdrukking, waar vrouwen mee te kampen kunnen hebben, zijn nog maar zelden onderwerp van wetenschappelijk onderzoek geweest. Wetenschappelijke theorievorming, onderzoek en onderwijs blijken vaak gebaseerd te zijn op sexistische vooronderstellingen, nl. vooronderstellingen, waardoor de maatschappelijke ongelijkheid tussen mannen en vrouwen onvermijdelijk geacht wordt, ja zelfs bevestigd wordt, waardoor in wetenschappelijke resultaten sterke vertekeningen en onjuistheden optreden.

Het doel van de vrouwenstudies is onder andere kennis te verwerven die kan bijdragen aan het scheppen van voorwaarden voor het opheffen van de ondrukking van de vrouw en de daarmee samenhangende

maatschappelijke verhoudingen. Thema's die tijdens de Zomeruniversiteit Vrouwenstudies 1981 aan de orde komen zijn onder meer seksualiteit, technologie, cultuur, onderwijs en sociale bewegingen. Deze thema's worden in verschillende werkgroepen – zo'n vijftig in getal – behandeld. Daarnaast zijn er twee fora, enkele lezingen, een informatiemarkt en verder films, muziek, tentoonstellingen en theater.

Wil je uitgebreide informatie, dan kun je bij Voorlichting (kamer 310) een nieuwsbrief Zomeruniversiteit Vrouwenstudies komen inzien. Je kunt ook rechtstreeks contact opnemen met ZUV 1981, Herengracht 508 1017 CB Amsterdam. Tel. 020-5252619.

Voorlichting

Zomercursus Europese Gemeenschap

Het Europahuis in Bemelen verzorgt van 1 tot 9 augustus een zomercursus over de Europese Gemeenschap. Op het programma staan inleidingen door Euro-parlementariërs, journalisten en deskundigen, voorts discussies, excursie en filmvoorstellingen. Vier hoofdthema's komen aan de orde. Zij hebben betrekking op de recente ontwikkelingen in de Europese Gemeenschap.

De thema's zijn:

1. Rechtstreekse verkiezingen voor het Europa-parlement. Twee jaar later.
2. De crisis in het gemeenschappelijke landbouwbeleid.
3. Werkgelegenheid en sociale politiek in de E.G.
4. De uitbreiding van de E.G. met een nieuwe lidstaat.

De kosten voor deelname bedragen f 210,-. Aanmeldingen dienen voor 15 juni te geschieden bij het: Europahuis, St. Antoniusbank 42, 6267 NB Cadier en Keer/Bemelen; telefoon 04407-1546, op welk adres ook nadere inlichtingen verkregen kunnen worden.

Rotterdamse Kruisverenigingen schrijven scriptie-prijsvraag uit.

Het Kruiswerk in Rotterdam viert dit jaar zijn 80e verjaardag. In verband daarmee hebben de kruisverenigingen een scriptie-prijsvraag uitgeschreven voor HBO- en universitaire studenten in de gezondheidszorg. De scripties moeten handelen over een of meer aspecten van de eerstelijnsgezondheidszorg, waarbij deze term vrij ruim geïnterpreteerd wordt. Er zijn twee eerste prijzen (à f 1500,-) en twee tweede prijzen (à f 750,-) beschikbaar.

Uiterste datum van inzending is 15 augustus.

De voorwaarden voor deelname kunnen bij Voorlichting worden ingezien (kamer 310).

Cursus over groei-hormonen in Cambridge

Ten behoeve van artsen die over enkele jaren ervaring beschikken in de endocrinologie of in groeistoornissen, alsmede voor laboranten in aanverwante gebieden organiseert de British Council een cursus over groeihormonen, die van 6 tot 18 december in het Emmanuel College te Cambridge zal plaatsvinden. 30 Personen kunnen aan de cursus deelnemen. Belangstellenden dienen zich voor 17 juli aan te melden via de vertegenwoordiger in Nederland van de British Council, Keizersgracht 343, 1016 EH Amsterdam, tel. 020-223644.

Discovering London

Onder het motto 'Discovering London' organiseert de American

International School in Londen een reeks zomercursussen over de volgende thema's:

Theatre in London
London at work and play
Practical Workshops in movement
English as a foreign language en
Literary London – Past and Present.
Informatiebrochures kunnen bij Voorlichting worden ingezien.

19 september: Filosofiedag in Nijmegen

Na Amsterdam (1979) en Rotterdam (1980) is dit jaar de universiteit van Nijmegen aan de beurt voor het organiseren van een Filosofiedag op 19 september.

Iedereen die zich in Nederland bezighoudt met het bedrijven van filosofie kan zich inschrijven voor het houden van een voordracht van ca. 20 minuten over een onderwerp naar keuze van wijsgerige aard. Aansluitend is telkens ruimte voor een korte discussie. Kandidaten die bij deze gelegenheid een paper willen presenteren worden verzocht voor 15 april titel en korte inhoud toe te sturen aan de Centrale Interfaculteit van de KUN, postbus 108, 6500 HK Nijmegen. Gegevens over de Filosofiedag worden nog nader bekendgemaakt.

Ter inzage bij Voorlichting (Kamer 310)

- Een artikel 'Rapid and Sensitive Immunochemical Determination of Immunoglobulins by Centrifugal Analysis' door G. J. Marell en P. J. Brombacher. Dit artikel is verschenen in het Journal of Clinical Chemistry and Clinical Biochemistry, uitgave van Walter de Gruyter – Berlin – New York.
- Het maartnummer van het 'Mededelingen van de Vereniging van Vrouwen met Academische Opleiding'.

- Een vouwblad van het Veiligheidsinstituut te Amsterdam, waarin een overzicht wordt gegeven van de veiligheidsopleidingen, die dit instituut organiseert.
- Het eindrapport 'Psoriasisproject met eigenheemse medehelpers' door M. A. Bremer-Schulte. (Ligt eveneens ter inzage in kamer 664, Biomedisch Centrum)
- Het rapport Regionaal Ziekenhuisfunctiemodel van de KNMG.

SPORT

STUDENTEN ATLETIEK KAMPIOENSCHAPPEN

30 Mei 1981 te Nijmegen
Voor alle studerende(n) aan universiteiten en HBO's.

Plaats: Kunststofbaan v. Heemraadstraat.
Aanvang: 11 uur.

Onderdelen: 100m, 200m, 400m, 800m, 1500m, 3000m (d), 5000m (h), 100m (h), 110mH (h), 3000mSt (h), 4x100mEst, 4x400mEst, hoog, ver, ploshoog (h), kogel, discus, speer.

Inschrijfgeld: per nummer, f 2,50 voor houders universitaire sportkaarten, f 3, - voor niet-sportkaarthouders en HBO'ers.
Inschrijvingen vóór 15 mei 1981 via sportraden (sportkaarthouders) óf direkt. Vermelding van naam, onderde(e)l(en), beste prestatie(s), naam en plaats van onderwijsinstelling.

Betaling: Bijsluiten van girobetaalkaart met verschuldigd bedrag.
Gironummer: 3878677 van NSAV 't Haasje, o.v.v. S.A.K. en bovenstaande gegevens.

Adressering: Commissie SAK
Kwekerijweg 4
6525 RZ Nijmegen.

Rulke 2 zaalvoetbalkampioen van Maastricht

Het winnende team van Rulke 2. Staande van links naar rechts: Paul van Avermaete, Willy Mullers, Ruud Kruger, Jaak Beckers, Lou Lathouwers en Huub Ruyters. Zittend van links naar rechts: Leon Heuts, Ton Hameleers, Dik Spaans. Niet op de foto: Eep van Dam en Gerard van der Heijden.

Woensdagavond 8 april is het 'tweede' zaalvoetbalteam van de RL kampioen geworden in de Maastrichtse bedrijfssportbond. Via een riante 10-1 overwinning op het team van Bates Cepro behaalde Rulke 2 de stedelijke titel. Het veteranenteam (gemiddelde leeftijd 36 jaar) was eerder al kampioen geworden in klas 1c van de bedrijfscompetitie. Vriend en vijand werd echter verrast door het feit dat de lijst-aanvoerder van klasse 1c de kampioenen van klas 1a en 1b (waar Rulke 1 uitkomt) uitschakelde. (Tegen het Anker werd het 3-3).

De 10-1 zege op het 'zakkenfabriek' werd bevochten in de sporthal 'de Heeg'. De tegenstander ging kansloos ten onder. (Bij de rust was de stand al 6-0 in het voordeel van onze rood-witten). Bates Cepro had tegen het gevarieerde aanvalsspel geen verweer en de goalie, die in prima vorm stak, moest tien keer de gang maken naar het net. Jaak Beckers, zijn kollega van de RL behoefde slechts één keer die gang te maken. Na een keiharde terugspeelbal van Dik Spaans belandde de bal onbereikbaar voor Jaak in de driehoek. Jaak had zijn afscheid van de actieve zaalvoetbalsport graag willen vieren met een schoon doel; Dik - niet niet de tegenstander - stond hem echter in de weg. Jaak ('Je moet afscheid nemen op je hoogtepunt') speelde overigens een gave partij. Een unieke prestatie voor de oudste man in het bedrijfsvoetbal (44 jaar!).

Coach Paul Avermaete was bijzonder ingenomen met de overwinning en uiteraard met het kampioenschap: 'Mijn jongens hebben zich enorm ingezet en hun ware klasse getoond'. De doelpunten werden gescoord door Ruud Krüger (3x), Huub Ruyters (2x), Ton Hameleers (2x), Willy Mullers (2x), Leon Heuts en ... Dik Spaans.

Rulke 2 zal nog officieel gehuldigd worden. Tijd en plaats van de huldigingswedstrijd en van de receptie waren bij het ter perse gaan nog niet bekend.

T. H.

Circumflex

Film

Op 12 mei: Jonathan Livingston Seagull, een kwasi-documentaire, over het ontdekken van de vliegtechnieken door de zee-meeuw Jonathan. Prachtige opnamen en muziek van Neil Diamond, een onvergetelijke film-ervaring. De film draait in het Staargebouw, aanvang 20.30 uur.

Verdere activiteiten:

Kajakdagtocht in de Ardennen op zaterdag 16 mei. Opgave op CF-gebouw Grote Gracht 90 tussen 19.00 en 20.00 uur. Leden f 30, -, niet-leden f 35, - incl. vervoer, kajakhuur en instructie.

Autotechniekcursus, elke donderdagavond in de garage van La Blanche, Wijck.

Bridgecursus, elke maandagavond in het CF-gebouw, Grote Gracht 90.

Groot Eindfeest op 12 juni in de Redoute van de Stadschouwburg.

KOKO

Woensdag 20 mei organiseert KOKO een excursie naar de ROZ. Belangstellenden kunnen zich opgeven door hun naam te zetten op een van de intekenlijsten. Vertrek om 17.00 vanaf het Hoofdgebouw in de Tongersestraat. Kosten: gratis.

Culturele Agenda

Stadsschouwburg

Woensdag 29 en donderdag 30 april om 12.30 uur:

Lunchpauzeconcert in de Redoute.

Vrijdag 1 mei om 20.00 uur:

Miel Cools met 'Toen, nu en later'.

Zaterdag 23 mei om 21.00 uur:

Jazz-concert met het Peter Sonntag quintet.

Staargebouw

Vrijdag 8 mei om 20.00 uur: 'Up with people'.

Zaterdag 9 mei om 20.00 uur:

Het Limburgs Symphonie Orkest o.l.v. Samuel Friedman.

Zondag 10 mei om 20.00 uur:

Toneelgroep M'46 met 'Vrijdag' van Hugo Claus.

Dominicanerkerk

7, 8, 9 en 10 Mei om 21.00 uur:

'Het glazen huis' door het Griftheater.

Toneelacademie

29 April, 2, 4, 5, 6, 7, 8 en 9 mei om 20.30 uur:

'De gecroonde Leersse' door studenten van de Toneelacademie.

Filmhuis Maastricht

7 t/m 10 mei om 20.00 uur:

'Mädchen in Uniform' van Leontine Sagan; om 22.30 uur 'Taxi zum Klo' van Frank Ripplloh.

14 t/m 17 mei om 20.00 uur:

'Politiewerk Amsterdams Stadsjournaal' en 'Koninkrijk voor een huis', om 22.30 uur: 'Sauve qui peut la vie' van Jean-Luc Godard.

16 en 17 Mei om 00.15 uur,

18 en 19 mei om 20.00 uur:

'Rebellion' van Masaki Kobayashi.

Zaterdag 23 mei om 20.00 uur: 'Z' van Costa Gavras.

Exposities:

Van 12 tot 29 mei: Politieke prenten van Frits Müller, tentoonstelling in het Bonnefantenklooster.

Bonnefantenmuseum: Tot 10 mei atelierexpositie van Frans Lampe en foto's uit eigen collectie van W. Manz.

Galerie Bertrand (markt):

Tot 16 mei olieverfschilderijen van Nicholo Melis uit Italië.

In de Gulde Sterre (Kakeberg): Tot 9 mei tastbare dimensies van Jan Tobben.

Galerie Bella Ciao (Brusselsestraat): tot 9 mei expositie van de Fotogroep De Muggen uit Haarlem.

Studium Generale

Alle activiteiten vinden plaats in de aula.

Aanvang 20.00 uur

Dinsdag 5 mei: 'Monoloog' van Ilya Averbach (ussr).

Donderdag 7 mei: Rusland literaire avond.

12, 14, 19 en 21 Mei: Cyclus 'Arts en mishandeling'

En verder:

Gedurende een aantal dagen presenteren de studenten van de Maastrichtse toneelacademie zich aan de bevolking met de klucht 'De verheerlyckte schoenlappers of **De gecroonde leersse**' van Michiel de Swaen (zeventiende eeuw). De Leersse is een vastenavondspel, aardig door zijn frisse dialoog en de goed gevonden intrige. Een stuk dat in deze tijd nog veel kijkplezier op kan leveren. Het geeft in grote lijnen de liefdesgeschiedenis van de dochter van een schoenlapper en zijn knecht weer, met wie ze wel wil, maar niet mag trouwen. Tenslotte komt het huwelijk, door toe-

DE GECROONDE LEERSSE

EINDEXAMENKLAS SPEELT MICHEL DE SWAEN
data 9 10 11 15 16 29 april 4 t/m 9 mei toneelstudio, 20.30 uur
reservering 043-12241

TONEELACADEMIE MAASTRICHT

doen van keizer Karel de Vijfde die incognito bij de familie is binnengelopen, natuurlijk toch tot stand. Toneelgroep M'46 staat 10 mei met 'Vrijdag' van Hugo Claus op de planken van het Staargebouw. Claus kan zonder overdrijving een der meest begaafde en veelzijdige talenten uit de hedendaagse nederlandse literatuur genoemd worden, en ook daarbuiten heeft hij zijn sporen ruimschoots verdiend als schilder, scenarist en film- en toneelregisseur. Voor 'Vrijdag' gebruikte Claus de opbouw van de katholieke eredienst als kapstok. Daaromheen bouwde hij een op het eerste gezicht realistisch verhaal, waarin de oude christelijke louteringen of eer, reiniging en boete echter het ware thema vormen. Een schitterend toneelstuk, dat waard is om gezien te worden.

Maastrichts Theater Centrum

Het Maastrichts Theater Centrum (M.T.C.) is een

stichting die tot doel heeft mensen van bedrijven en instellingen reducties te geven op de entreprijzen van de schouwburg (althans een groot gedeelte van de voorstellingen) en op die van de L.S.O.-concerten in het Staargebouw. Men kan uit het aangeboden programma zelf een abonnement samenstellen (ook voor huisgenoten). Verder krijgt men bij zo'n abonnement een aantal reductiebonnen die men naar eigen believen kan besteden. In augustus komt het M.T.C. met haar nieuwe programma. Langs deze weg en via de prikborden zult u daarvan op de hoogte worden gehouden. Tussentijds heeft het M.T.C. echter ook vaak aanbiedingen voor voorstellingen en concerten. Let op de publikaties. Meer informatie is te krijgen bij de contactpersoon op de R.L.: **Juliëtte Creemers**, kamer 322 Hoofdgebouw, tel. 306.

Verkiezingen 1981

De kleine Rijksuniversiteit Limburg heeft op het gebied van het meebesturen een naam hoog te houden. Aan geen enkele Nederlandse universiteit of hogeschool is de belangstelling voor de verkiezing van de WUB-organen zo groot als in Maastricht. Die belangstelling geldt vooral het actief kiesrecht, ook al viel het vorig jaar een aanzienlijke daling van de opkomstcijfers te noteren (64% bij de faculteitsraad en 61% bij de universiteitsraad tegen respectievelijk 73,8% en 74,4% in 1978). Te oordelen naar de belangstelling voor het passief kiesrecht is dit jaar nog een verdere teruggang te verwachten in de opkomstcijfers. Op enkele plaatsen zullen zelfs zetels onbezet blijven bij gebrek aan kandidaten. In de universiteitsraad zal één zetel, bestemd voor een lid van het wetenschappelijk personeel, leeg blijven, omdat uit die geleding maar vijf kandidaten meedingen naar zes zetels. Ook de geleding niet-wetenschappelijk personeel zal niet de vertegenwoordiging krijgen waar zij krachtens de wet recht op heeft. Ook daar waren maar vijf medewerkers bereid zich kandidaat te stellen voor zes zetels in de universiteitsraad. Van die vijf kandidaten komen er drie uit de algemene diensten en twee uit de faculteiten. Voor de zes studentenzetels in de U-raad hebben zich precies zes studenten kandidaat gesteld. Ook de belangstelling voor een studentenzetel in de medische faculteitsraad houdt niet over: voor de drie plaatsen hebben zich drie kandidaten aangemeld. De andere geledingen in die raad doen dit jaar niet mee. Een grote opkomst is wel te verwachten bij de Algemene Faculteit die dit jaar haar eerste faculteitsraad kiest. Iedereen kent er iedereen nog en bovendien valt er door het ruime aanbod van kandidaten ook echt een keuze te maken. Voor de vijf zetels voor het wetenschappelijk personeel hebben zich negen kandidaten aangemeld en voor de drie studentenzetels vijf kandidaten. Alleen de geleding niet-wetenschappelijk personeel deelt in de malaise die elders heerst: daar is maar één kandidaat voor de enige beschikbare zetel genoteerd. Vooruitlopend op de officiële vaststelling van de kandidatenlijst op 6 mei én op de speciale verkiezingskrant die

eerstdaags verschijnt, volgen hier de namen van de kandidaten die zich op de dagen van de kandidaatstelling hebben aangemeld:

A. Universiteitsraad

wetenschappelijk personeel (voor 6 zetels)

Kees Schröer, H. J. Hoogland, Hans Adriaanse, Ger van Deijk en Karly Hamulyak.

niet-wetenschappelijk personeel:

- *faculteiten (voor 3 zetels):*

René Malherbe en Paul Dévilée.

- *algemene diensten (voor 3 zetels):*

René Verspeek, Selma Tummers en Koen van der Gugten.

studenten (voor 6 zetels):

Luc de Witte, Paul Zwietering, Paul van der Linden, Loes van Velthuysen, Peter Fiselier en Ruud Weijnen.

B. Faculteitsraad Faculteit der Geneeskunde:

studenten (voor 3 zetels):

Sjoerd Kaarsemakers, Arjan van den Hurk en Jos Boesten.

C. Faculteitsraad Algemene Faculteit

wetenschappelijk personeel (voor 5 zetels):

Lies van Houtem, Hans Philipsen, Gerard Houben, Arie van der Arend, Frans Nijhuis, Vic Damoiseaux, Harrie van der Bruggen, J.P. Balkema en M.J. Cohen.

niet-wetenschappelijk personeel (voor 1 zetel):

Ria Kersemakers

studenten (voor 3 zetels)

Wim Matser, J. Toet, Roos Bal, Pieter Liedekerken en Jet Kusters.

De verkiezingen worden gehouden op 2, 3 en 4 juni.

Zuinigheid met vlijt

Hoe meer functies je opstapelt, hoe hoger de berg papier die zich op je bureau opstapelt. Sommige leden van de universiteitsraad kunnen daarover meepraten. Zo ook Coen van der Gugten, die zich aan deze (en andere) grondstoffenverspilling zo heeft geër-

gerd dat hij in de U-raad het College van Bestuur heeft gevraagd, of het oud papier niet kan worden ingezameld, zodat het opnieuw te gebruiken zou zijn. En passant vroeg hij ook of het gebruik van plastic koffiebekertjes niet kon worden teruggedrongen of afgeschafte, of overbodige radiatoren niet buiten gebruik waren te stellen en of het gebruik van kringlooppapier niet kon worden bevorderd.

Coen heeft als antwoord op zijn vragen over het papierverbruik te horen gekregen, dat er werk gemaakt wordt van zijn streven naar goed gebruik van grondstoffen. Er zijn inmiddels plastic containers geplaatst op strategische plekken in het Hoofdgebouw, waarin de papertijgers hun overtollige al dan niet gelezen stukken kwijt kunnen. De schoonmaakploeg zorgt er dan voor dat de containers geleegd worden in de grote container van de papierhandelaar, die daar erg blij mee is. Het 'Rijksbureau voor Vernietiging van oud papier' (aan welk schrikbewind doet U die naam denken?) kon niet worden ingeschakeld, omdat dan een te grote opslagruimte nodig zou zijn. Met een oordeel over het gebruik van kringlooppapier wil het College wachten totdat een rapport van TNO over het gebruik ervan gereed is.

Ook wat de verhitte der gebouwen betreft is het College in actie gekomen. Radiatoren in centrale ruimtes worden ontdaan van hun regelknoppen en de dienst Civiele Zaken zorgt er dan voor dat het toch niet te koud wordt in de nog steeds onmisbare wandelgangen. Wie nu nog in zijn kamer zit te zweten omdat hij de verwarming niet lager kan zetten, krijgt een regelknop tot zijn beschikking. Maar een deel van zijn probleem is al opgelost: de thermostaat is in alle gebouwen al lager gezet omdat het ministerie van Onderwijs niet langer de gestegen stookkosten wil compenseren. De plastic bekertjes zijn ook het College van Bestuur een doorn in het oog. (Vandaar zeker dat overal porceleinen koppen en schotels verschijnen waar het College verschijnt). Het College heeft aangekondigd dat via Voorlichting en Observatie de koffie- en theedrinkers zullen worden aangespoord zo weinig mogelijk gebruik te maken van plastic bekertjes en zoveel mogelijk 'zelf porceleinen bekertjes aan te schaffen en deze op de toiletten om te spoelen na gebruik. (Het is niet mogelijk om hiervoor warmwaterfaciliteiten in de poetshokken beschikbaar te stellen.)'

Waarin een kleine universiteit groot kan zijn!